

CAST · CAT · EUSK · GAL · VAL

Código deontológico del diseño READ

read red española de
asociaciones
de diseño

CÓDIGO DEONTOLÓGICO DEL DISEÑO

CAST · CAT · EUSK · GAL · VAL

CAST.

CAT.

EUSK.

GAL.

VAL.

**Código deontológico
del diseño READ**

pág. 7

**Codi deontològic
del disseny READ**

pàg. 43

**READen kode deontologikoa
diseinurak**

79. or

**Código deontológico
do diseño READ**

páx. 115

**Codi deontològic
del disseny READ**

pàg. 151

código deontològic

codi deontològic

diseinuar en kod

código deontològic

codi deontològic

lógico *del diseño*

gic *del disseny*

e *deontologikoa*

lógico *do deseño*

gic *del disseny*

CASTELLANO

CÓDIGO DEONTOLÓGICO DEL DISEÑO

**Red Española de
Asociaciones de Diseño**

AAD, ADCV, AGA, Cuenca Diseño, DAG, di-Ca, DIEX,
Dimad, DIP, DIS, EIDE, La Exprimidora

Aprobado por la Asamblea general de READ
en Soria el 11 de marzo del 2022.

Índice de contenidos

- 1 Preámbulo** (pág. 11)
- 2 Funciones del Código deontológico del diseño READ** (pág. 13)
- 3 Valores que inspiran el Código deontológico del diseño READ** (pág. 17)
- 4 Estructura del Código deontológico del diseño READ** (pág. 23)
- 5 Código deontológico del diseño READ** (pág. 27)

1

Preámbulo

Este código ha sido realizado a partir del análisis de 24 códigos deontológicos de asociaciones de todo el mundo, del estudio de códigos de otros ámbitos profesionales, de la lectura de bibliografía sobre la ética aplicada y de procesos participativos con las personas asociadas o relacionadas con READ.

Una de las vías que existen para defender la profesión es debatir sobre la misión y la visión de las asociaciones y sobre los principios y valores éticos del diseño, y reflejar las conclusiones de estos debates en diferentes tipologías de documentos. Por este motivo READ ha abordado la redacción del Código deontológico que presentamos y porque, además, es un compromiso recogido en el Artículo 6 de los Estatutos de READ, del 12 de noviembre del 2010.

Esperamos que sirva para promover una actitud analítica y un debate crítico que ayude a consolidar la *cultura ética del diseño*.

READ es una asociación de asociaciones de diseño del territorio español que defiende los intereses de la profesión. Actualmente está integrada por doce asociaciones de diseño y forma parte de The Bureau of European Design Associations (BEDA).

2

Funciones del Código deontológico del diseño READ

Los códigos deontológicos de diseño explicitan las responsabilidades morales que provienen del ejercicio de la profesión y las buenas prácticas profesionales que todas las personas implicadas en el proceso tienen derecho a exigir. Al mismo tiempo, el Código deontológico de READ cumple las siguientes funciones:

DECLARATIVA

Formula los valores y principios fundamentales sobre los que se basa la ética profesional del diseño, aportando criterios de actuación.

IDENTIFICATIVA

Permite dar identidad y rol social a la profesión, aportando un modelo de conducta ética e identificando las buenas y las malas prácticas profesionales en diseño.

INFORMATIVA

Comunica a la sociedad cuáles son los fundamentos y criterios éticos en los que se debería basar la relación entre las personas implicadas en el proceso de diseño y la sociedad.

DISTINTIVA

Diferencia entre los actos moralmente admitidos y los que no lo están en el ejercicio profesional.

METODOLÓGICA/VALORATIVA

Permite establecer y valorar las circunstancias concretas de acuerdo con criterios generales.

COERCITIVA

Establece elementos para el control de las conductas éticamente negativas así como para advertir, y sancionar en el caso que sea necesario, a quienes realizan una mala práctica en el ejercicio profesional.

PROTECTORA

Defiende a la sociedad, a la ciudadanía y al propio colectivo profesional de las amenazas derivadas de la mala práctica profesional.

PEDAGÓGICA

A las clásicas funciones de los códigos deontológicos, READ añade la función pedagógica para las personas que se están formando y las que ya ejercen.

3

Valores que inspiran el Código deontológico del diseño READ

Los valores son un conjunto de cualidades que hacen que una persona sea apreciada.

Son los conceptos sociales y culturales que rigen nuestro comportamiento como profesionales u organizaciones, las experiencias o ideas que tenemos y que queremos preservar, transmitir, proyectar y enseñar, tanto si somos más conscientes como si lo somos menos. Guían nuestras decisiones en el marco de un propósito de bien común con el fin de generar beneficios tangibles para la sociedad. Los aprendemos, por ósmosis de los comportamientos de otras personas o de las experiencias vividas. Los valores que las instituciones proclaman deben ser los mismos que practican.

Este documento se nutre de los valores que a menudo inspiran la práctica profesional de las personas asociadas a READ y que fueron recogidos en diferentes talleres participativos:

***Valor para
conservar el medio
ambiente.***

SOSTENIBILIDAD

Valor que permite poner en práctica el diseño sin generar ningún peligro irreversible para la dignidad de las personas, de la sociedad y del medio ambiente. Valor que desplaza la importancia del lucro, que tradicionalmente era la causa final de la producción de bienes, hacia una posición secundaria. Desmiente la idea de que donde hay dinero no hay ética y donde hay ética no hay dinero. Llevar a cabo proyectos sostenibles permite asegurar la pervivencia del ser humano en la Tierra.

***Valor para construir
un mejor futuro.***

CRÍTICA

Valor que hace posible analizar todas las formas de construcción del mundo a través del diseño y debatir sobre ellas de forma argumentada y justificada. Valor que permite enumerar virtudes, defectos y patrones de todos los modelos proyectuales (tradicionales o innovadores), de todas las filosofías del diseño y de todos los ámbitos de actuación del diseño, con los ojos y la mente abiertas, para mejorar la calidad de vida de todas las personas.

***Valor que proviene
de la interioridad.***

COMPROMISO

Un valor actitudinal que activa a las personas para tomar parte en la construcción de la realidad, implicándose en cambiar las estructuras negativas del mundo en el que vivimos y transformarlo positivamente a través de sus capacidades, habilidades, herramientas y métodos de diseño de la forma más coherente posible. Coherencia que tiene que ver con la fidelidad a las propias ideas; con buscar el equilibrio entre lo que pensamos (proyectamos), lo que decimos (comunicamos) y lo que hacemos (producimos), más allá de presiones externas o intereses individuales, tan comunes en el diseño.

RESPECTO

El valor del respeto implica el reconocimiento de las cosas, las personas y la naturaleza y tratarlas con esmero, nobleza, dignidad y admiración.

El respeto a la alteridad es importante en el diseño. Sin personas, el diseño no tiene sentido. Los otros son un valor en sí mismos y son absolutamente necesarios para el desarrollo del diseño. Las nuevas filosofías del diseño como el codiseño, el diseño universal o el diseño pluriversal se basan en el reconocimiento de los otros como valores activos para la construcción del mundo. Diseñamos con los otros y para los otros.

Dejar que las otras personas se expresen reconociendo el valor de lo que aportan y prestando atención activa, liberándonos de prejuicios, para comprender toda la información que nos transmiten y generar conocimiento. Escuchar con respeto implica ponerse a disposición de las personas que hablan y que nos

***Valor que proviene
de la vida cotidiana.***

explican sus experiencias. Enriquecer el diseño pasa por la escucha activa y la recepción crítica de las diferentes voces. Con la escucha podremos establecer un diálogo entre personas siendo conscientes de lo que piensan y así podremos diseñar mejor, contrastando ideas, encontrando soluciones diferentes y posiciones intermedias.

CREATIVIDAD

***Valor para construir
un mejor futuro.***

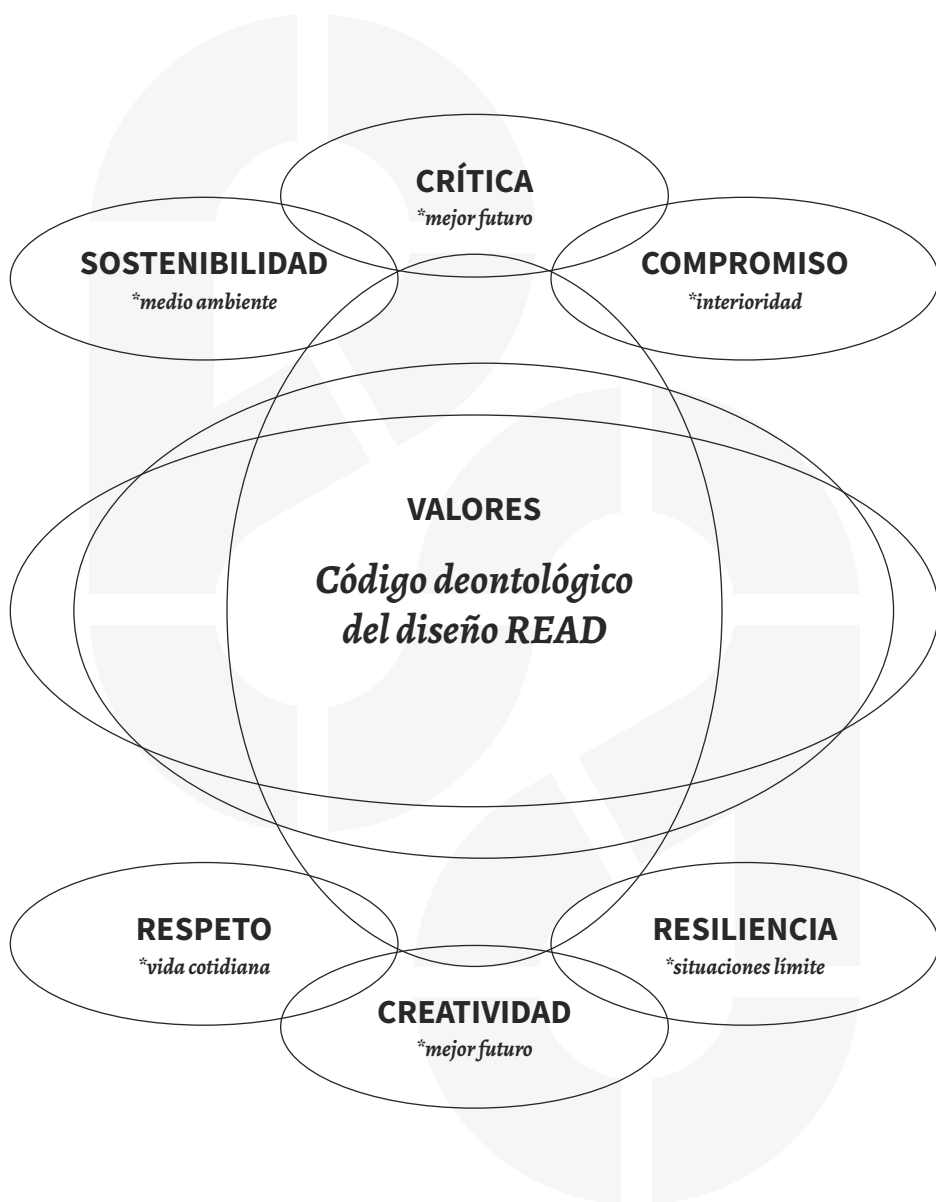
En diseño, el valor de la creatividad es la capacidad de idear nuevas maneras de ver la realidad, de reformular las preguntas y los problemas para que surjan nuevos caminos, y de dar soluciones adecuadas, ingeniosas, novedosas, inesperadas a la realidad en la que vivimos. Para el diseñador, la creatividad es tanto una actitud como un método de trabajo.

RESILIENCIA

***Valor para afrontar
situaciones límite.***

Es la capacidad de las personas de persistir a pesar de las tensiones o adversidades que van encontrando por el camino. Las personas que se dedican al diseño utilizan su ingenio, la tenacidad, el esfuerzo, la creatividad y la capacidad de comprender el entorno para encontrar soluciones a las adversidades que se les presentan en situaciones límite.

*Enriquecer el diseño pasa por la escucha activa
y la recepción crítica de las diferentes voces.*

4

Estructura del Código deontológico del diseño READ

El nivel 1

del artículo 1 al 6

Pretende hacer explícitos **los principios** que tienen todas **las éticas aplicadas**, convirtiéndolos en reglas. De esta forma, los principios de los que parte toda reflexión de la ética aplicada se convierten en herramientas para analizar críticamente los hechos del día a día. El nivel 1 permite analizar la práctica profesional y saber si una decisión que tomamos cumple un estándar ético básico. Al mismo tiempo, si alguien quisiera convertir una acción profesional en una regla del nivel 3, podrá preguntarse si la regla que redacte cumple los principios de las éticas aplicadas y por tanto es pertinente incluirla en el Código deontológico.

- **Beneficencia:** las personas que aplican la ética profesional procuran hacer el bien.
- **No maleficencia:** cuando no es posible hacer el bien, debemos implicarnos en no hacer el mal.
- **Respeto a la autonomía:** toda persona debe actuar de forma autónoma, siendo responsable de ella misma y sin permitir la tutela o someterse a la autoridad de otras personas sin un motivo justificado. La autonomía implica hacer el bien contando con el resto de personas implicadas.
- **Rigor:** de exigencia global, que abarca la totalidad de la persona y de las relaciones sociales.
- **Justicia:** distribuir de forma equitativa, con igual derecho para todas las personas y con imparcialidad.
- **Transparencia:** evitar cualquier privilegio dando voz a todas las personas y mostrando de forma clara y sin dificultades el sentido de las elecciones realizadas, con justicia, sin infringir el principio de confidencialidad.

El nivel 2

del artículo 7 al 13

Pretende hacer explícitos los **principios generales** que tienen todos los **códigos deontológicos**. Las reglas de un código deontológico deben regular la forma de cumplir con *la legalidad, la profesionalidad, la confidencialidad, la fidelidad a responsabilidades concretas, la buena fe, evitar conflictos de intereses y el respeto* hacia todas las personas implicadas en el proceso de diseño. De esta manera, el nivel 2 también actúa como herramienta de validación de las reglas del nivel 3.

- **Legalidad:** todo código ético tiene por marco la legalidad, pero siempre puede ir más allá de ella, garantizando derechos aún no amparados por la ley. Trabajar para empresas que comercializan drogas legales no está prohibido por ley, pero quien diseña puede optar, con criterios éticos, por no ofrecer sus servicios a estas empresas.
- **Profesionalidad:** hace referencia tanto a los sujetos del código ético como al trato al usuario. El criterio de profesionalidad se rige universalmente por los principios de beneficencia y de no maleficencia.
- **Confidencialidad:** son confidenciales los datos que afecten a terceros o que puedan dañar el honor y la reputación, y en diseño, aquellos que afectan a la propiedad intelectual y a la industrial. Se sitúan fuera del principio de confidencialidad las exigencias de la ley.
- **Fidelidad a responsabilidades concretas:** reafirma la profesionalidad en referencia al propio lugar en la empresa.
- **Buena fe:** implica franqueza y honestidad.
- **Evitar conflictos de intereses:** como los nepotismos, los tratos de favor, la confrontación entre los intereses de la empresa y los de los consumidores, de los usuarios, del país, etcétera.
- **Respeto:** todo el código está al servicio de las personas consumidoras y usuarias, tenidos en cuenta como agentes sociales.

El nivel 3

del artículo 14 al 52

Es una guía de comportamiento moral creada a partir de la compilación en procesos participativos de la experiencia profesional de diferentes personas y la transformación de esa experiencia en reglas que pretenden promover las buenas prácticas y evitar las malas prácticas en diseño.

Con esta estructura de 3 niveles, que van de los principios generales de las éticas aplicadas a las reglas concretas de la práctica profesional del diseño, se pretende crear una herramienta para entender cómo se formulan las reglas del código sin necesidad de ser expertos en ética aplicada.

Cualquier profesional del diseño que se enfrente a un dilema o conflicto de intereses que no esté contemplado en las reglas del nivel 3 (del artículo 14 al 52) pueda tomar decisiones éticas durante la praxis profesional apoyándose en los **principios generales del Código deontológico de diseño** (nivel 2: del artículo 7 al 13), o en los **principios generales de la ética aplicada al diseño** (nivel 1: del artículo 1 al 6).

De esta manera, contemplamos tanto la complejidad del mundo profesional como la simplicidad de las reglas éticas.

5

Código deontológico del diseño READ

Artículo 1

Las personas asociadas a READ procurarán hacer el bien en los ámbitos íntimo/personal, profesional/laboral, organizativo/asociativo y cívico/social.

Principio general de la ética aplicada al diseño.

Artículo 2

Las personas asociadas a READ evitarán hacer mal alguno en los ámbitos íntimo/personal, profesional/laboral, organizativo/asociativo y cívico/social, siempre y cuando no puedan hacer el bien.

Principio general de la ética aplicada al diseño.

Artículo 3

Las personas asociadas a READ actuarán desde la autonomía profesional, que consta de la libertad de tomar decisiones dentro de los límites de la legislación vigente, del respeto a los derechos prioritarios, del cumplimiento de contratos sociales y de la praxis de los principios éticos universales.

Principio general de la ética aplicada al diseño.

Artículo 4

Las personas asociadas a READ serán rigurosas en el ejercicio de su profesión, promoviendo la calidad, la exigencia, la tenacidad, el esfuerzo, la búsqueda de lo óptimo y la voluntad de mejora.

Principio general de la ética aplicada al diseño.

Artículo 5

Las personas asociadas a READ serán justas durante todo el proceso proyectual, incluido todo el ciclo de vida de sus diseños, atendiendo a la imparcialidad, la equidad, el equilibrio y la proporcionalidad entre personas y en el uso de los recursos limitados.

Principio general de la ética aplicada al diseño.

Artículo 6

Las personas asociadas a READ serán transparentes y promoverán la transparencia en todas las actuaciones que realicen en los ámbitos

íntimo/personal, profesional/laboral, organizativo/asociativo y cívico/social, para hacer comprensible su trabajo, sus procesos y métodos, así como para evitar privilegios, conflictos o tensiones y garantizar el derecho a la libertad de expresión.

Principio general de la ética aplicada al diseño.

Artículo 7

Las personas asociadas a READ actuarán conforme a la legalidad, respetando los derechos humanos básicos y los principios éticos universales.

Principio general de los códigos deontológicos.

Artículo 8

Las personas asociadas a READ actuarán conforme a la profesionalidad, ejerciendo su actividad con rigor, capacidad, esfuerzo, conocimientos, altas competencias, autonomía y servicio público; haciendo el bien y evitando males a quienes tengan algún tipo de implicación en el proceso de diseño.

Principio general de los códigos deontológicos.

Artículo 9

Las personas asociadas a READ mantendrán la confidencialidad de toda la información y datos adquiridos durante su trabajo que puedan dañar la reputación, el honor, afectar a la propiedad intelectual/ industrial o suponer una desventaja respecto a otros implicados en la profesión. El principio de confidencialidad dejará de estar vigente cuando así lo requiera o venga impuesto por una resolución judicial.

Principio general de los códigos deontológicos.

Artículo 10

Las personas asociadas a READ actuarán con fidelidad a sus responsabilidades profesionales concretas en referencia al lugar de trabajo que ocupen o a las funciones que se desarrollen en la empresa.

Principio general de los códigos deontológicos.

Artículo 11

Las personas asociadas a READ actuarán conforme a la buena fe, pensando en las demás personas a la hora de proyectar y producir, desde la veracidad, la transparencia, las buenas intenciones y la honestidad.

Principio general de los códigos deontológicos.

Artículo 12

Las personas asociadas a READ evitarán conflictos de intereses, impidiendo cualquier nepotismo o trato de favor y evitando la confrontación entre los intereses de una persona o empresa y los intereses de otras personas implicadas o profesionales.

Principio general de los códigos deontológicos.

Artículo 13

Las personas asociadas a READ actuarán con respeto, velando por la autonomía y el reconocimiento del valor integral de todas las personas, instituciones y de los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) de la Organización de las Naciones Unidas (ONU), poniendo especial énfasis en la protección social y medioambiental.

Principio general de los códigos deontológicos.

Artículo 14

Las personas asociadas a READ observarán los derechos humanos y por tanto no actuarán de manera que promuevan la discriminación de ninguna persona por raza, orígenes étnicos, religión, condición social, identidad de género o cualquier otra razón enunciada en la Declaración Universal de Derechos Humanos.

Principios a los que atiende la regla: respeto, buena fe, evitar conflictos de intereses.

Artículo 15

Las personas asociadas a READ cumplirán y respetarán las leyes recogidas en los tratados internacionales, la legislación de la Unión Europea, la Constitución, las leyes orgánicas y ordinarias, los decretos legislativos y los decretos leyes, los reglamentos del Estado y de

las comunidades autónomas o del lugar en el que trabajen.

Principio al que atiende la regla: legalidad.

Artículo 16

Las personas asociadas a READ defenderán con su actividad profesional el estatus, el honor, la dignidad y la integridad del diseño observando las buenas prácticas profesionales, los principios éticos, las necesidades de las personas, los objetivos de la profesión y de los proyectos en curso, las reglas, las normas, los reglamentos, las recomendaciones, las decisiones, los dictámenes, los convenios laborales, los principios o las directivas de READ, de las asociaciones de las que formen parte o de otras instituciones relacionadas con el proyecto en curso.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, confidencialidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 17

Las personas asociadas a READ informarán a la asociación de las malas prácticas realizadas por cualquier implicado en el proceso proyectual que entren en conflicto con las leyes o los principios generales de las éticas aplicadas y de los códigos deontológicos.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, evitar conflictos de intereses.

Artículo 18

Las personas asociadas a READ tienen la responsabilidad de proponer soluciones y caminos alternativos a las malas prácticas generadas por las personas implicadas en el proceso de diseño, y de colaborar, junto a estas personas, en su aplicación efectiva.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas.

Artículo 19

Las personas asociadas a READ procurarán adquirir conocimientos y competencia profesional reconocidos por la comunidad educativa

y/o profesional a través de la investigación, la formación continuada y la experiencia laboral y facilitarán la adquisición de conocimientos de las personas a su cargo.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas.

Artículo 20

Las personas asociadas a READ demostrarán sus conocimientos y experiencia con documentos reconocidos por la comunidad educativa y/o profesional cuando ello sea requerido por personas implicadas o derive de una exigencia legal.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad.

Artículo 21

Las personas asociadas a READ cumplirán con las obligaciones tributarias, financieras y contables con todas las personas, instituciones públicas o privadas implicadas en su práctica profesional (asociaciones, colegios oficiales, trabajadores/as, proveedores, administraciones públicas, gobiernos).

Principios a los que atiende la regla: legalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, profesionalidad.

Artículo 22

Las personas asociadas a READ realizarán los encargos en relación recíproca y colaborativa con el cliente dentro de los límites del deber profesional y la legislación del país y la comunidad autónoma, por encima de los intereses personales.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 23

Las personas asociadas a READ compartirán con el cliente la responsabilidad por la transmisión o comunicación de los mensajes del producto, sistema o servicio diseñados. Si durante la evolución del proyecto las personas asociadas a READ no comparten los valores con el cliente, podrán abandonar el proyecto de mutuo acuerdo.

Al mismo tiempo, el/la diseñador/a puede ejecutar el proyecto del cliente y desvincularse de la publicación de su nombre como autor/a.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, buena fe, respeto.

Artículo 24

Las personas asociadas a READ actuarán priorizando la óptima conservación del ecosistema y el medio ambiente, con pleno respeto a los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) de la Organización de las Naciones Unidas (ONU).

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 25

Las personas asociadas a READ promoverán las diferentes filosofías del diseño, los nuevos ámbitos de actuación del diseño y las metodologías que prioricen la cooperación entre personas para la óptima conservación del ecosistema y el medio ambiente. Particularmente, filosofías como el diseño sostenible y sus variantes (emocionalmente duradero, *slow design*, estética sostenible, *cradle to cradle*, diseño de desarrollo local sostenible), el diseño centrado en el usuario, el diseño abierto (*open design*), el diseño universal, el diseño pluriversal, el diseño de transición, el diseño para la innovación social, el diseño inclusivo para todos o el codiseño.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 26

Las personas asociadas a READ observarán el «triple balance» y promoverán los impactos sociales, medioambientales y económicos positivos en los ámbitos íntimo/personal, profesional/laboral, organizativo/asociativo y cívico/social.

Principios a los que atiende la regla: buena fe, respeto.

Artículo 27

Las personas asociadas a READ no perpetuarán los estereotipos religiosos, políticos, raciales, de clase, de país, de identidad de género, sexuales y físicos en los ámbitos íntimo/personal, profesional/laboral, organizativo/asociativo y cívico/social.

Principios a los que atiende la regla: buena fe, respeto.

Artículo 28

Las personas asociadas a READ fomentarán elevados estándares de calidad práctica, estética, simbólica y ética en las fases de proyecto, producción, venta y consumo o uso.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, buena fe, respeto.

Artículo 29

Las personas asociadas a READ ayudarán y educarán a estudiantes, nuevas/os graduadas/os y nuevas/os profesionales en la entrada en la vida laboral, desarrollando al máximo posible sus capacidades y habilidades.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, respeto.

Artículo 30

Las personas asociadas a READ actuarán en interés del/la cliente y/o usuario/a dentro de los límites del deber profesional y la legislación del país y la comunidad autónoma, por encima de los intereses personales, siempre que no vayan en contra del interés general.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 31

Las personas asociadas a READ no trabajarán simultáneamente para clientes o realizarán encargos que entren en competencia directa entre sí sin haber obtenido previamente el consentimiento informado del cliente, exceptuando los casos en los que no se generen males a ninguno de los dos clientes implicados.

Principios a los que atiende la regla: buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 32

Las personas asociadas a READ no transferirán encargos enteros a otros/as diseñadores/as sin el consentimiento informado del cliente.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, confidencialidad, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 33

Las personas asociadas a READ supervisarán las tareas confiadas al personal auxiliar y/o personas colaboradoras para que respeten las buenas prácticas profesionales durante todo el proceso proyectual.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 34

Las personas asociadas a READ mantendrán la confidencialidad de toda la información de que dispongan sobre sus clientes o encargos (intenciones, métodos de producción, organización empresarial, etc.), excepto cuando tengan un requerimiento judicial y/o dispongan del consentimiento del cliente. Si el/la diseñador/a percibe que el cliente quiere cometer o ha cometido una ilegalidad, solamente podrá romper la regla de confidencialidad ante personal autorizado legalmente (policías, inspectores, abogados, fiscales y jueces).

Principios a los que atiende la regla: legalidad, confidencialidad, fidelidad a responsabilidades concretas, respeto.

Artículo 35

Las personas asociadas a READ se responsabilizarán del cumplimiento por parte de su equipo de trabajo de la norma de confidencialidad.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, confidencialidad, fidelidad a responsabilidades concretas, respeto.

Artículo 36

Las personas asociadas a READ respetarán y harán respetar los derechos de los/las colegas y de todos/as los/las implicados/as en el proceso proyectual para evitar que se cometan injusticias.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 37

Las personas asociadas a READ observarán la misión, funciones y los valores éticos del diseño durante todo el proceso: proyecto, producción, venta o implementación, consumo, uso o utilización.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, confidencialidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 38

Las personas asociadas a READ buscarán encargos y trabajos de manera honesta, digna, veraz y transparente, basándose en sus méritos profesionales, su rigor, su laboriosidad, sus capacidades, su eficiencia, sus competencias, su disponibilidad y su capacidad de realizar una buena propuesta proyectual, sin incurrir en competencia desleal con otros/as compañeros/as de gremio a través de guerras de precios u otras malas prácticas profesionales.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 39

Las personas asociadas a READ aconsejarán a sus clientes que no incurran en malas prácticas profesionales.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, confidencialidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 40

Las personas asociadas a READ rechazarán un encargo, en cualquier fase del proyecto, si se ven forzadas por alguno/a de los/las

implicados/as a cumplir con exigencias adicionales abusivas, ilegales, inmorales, no retribuidas o injustas.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, buena fe, evitar conflictos de intereses.

Artículo 41

Las personas asociadas a READ respetarán y harán respetar los derechos de autor/a (propiedad intelectual y propiedad industrial) y tienen el deber de no plagiar, conscientemente, ni bajo instrucciones de terceros, las ideas, proyectos u obras de otros/as compañeros/as.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, respeto.

Artículo 42

Las personas asociadas a READ reclamarán o renunciarán a la autoría de un proyecto individual o colectivo en función del grado de participación que hayan tenido y del grado de respeto de originalidad a su propuesta profesional inicial.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, respeto.

Artículo 43

Las personas asociadas a READ serán justas en la crítica a los trabajos de los/las compañeros/as, usando conocimientos y argumentos técnicos y racionales, sin denigrar ni menospreciar el trabajo o la reputación de los implicados en el proceso proyectual.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, buena fe, respeto.

Artículo 44

Las personas asociadas a READ presentarán, previamente y por escrito, las condiciones contractuales. Condiciones que deberán incorporar la descripción detallada del proyecto, la estimación de costes o bases sobre las que están calculados los honorarios, los términos y condiciones de realización o producción, el modo de pago del encargo, las condiciones de uso, los derechos de reproducción, la

cesión o propiedad del encargo, los costes de los cambios no previstos y el correspondiente cronograma.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, respeto.

Artículo 45

Las personas asociadas a READ realizarán sus servicios profesionales a cambio de honorarios. Solo podrán reducir o eliminar honorarios a organizaciones benéficas o sin ánimo de lucro, siempre que dicha reducción no suponga un perjuicio para la profesión y/o forme parte de una donación de servicios a dicha entidad.

Principios a los que atiende la regla: profesionalidad, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 46

Las personas asociadas a READ mantendrán la autonomía y la independencia con respecto a proveedores, agentes, empresas, parientes y todo grupo de interés implicado o relacionado con la profesión.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, fidelidad a responsabilidades concretas, buena fe, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 47

Las personas asociadas a READ no aceptarán comisiones o pagos de cualquier otro tipo por el simple hecho de recomendar a una persona para un trabajo o ceder un encargo.

Principios a los que atiende la regla: respeto, evitar conflictos de intereses, buena fe.

Artículo 48

Las personas asociadas a READ no participarán en ningún concurso cuyas bases no respeten los valores del presente código deontológico.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 49

Las personas asociadas a READ informarán y esperarán la aprobación del cliente si el/la diseñador/a quiere concursar o publicar los resultados del trabajo encargado por el cliente, aunque los derechos de autoría permitan su utilización sin la necesidad de hacerlo.

Principios a los que atiende la regla: respeto, buena fe, confidencialidad.

Artículo 50

Las personas asociadas a READ no trabajarán o colaborarán con un miembro sancionado por READ o las asociaciones miembro si este se niega a rectificar una mala práctica en el proyecto en curso o en los siguientes.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, profesionalidad, evitar conflictos de intereses, respeto.

Artículo 51

Las asociaciones de READ advertirán o sancionarán a cualquier persona que viole las reglas del Código deontológico de forma reincidente.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, fidelidad a responsabilidades concretas.

Artículo 52

Las personas que tengan cargos directivos en READ no se aprovecharán de dichos cargos, así como tampoco del prestigio de las asociaciones que pertenecen a READ, en beneficio propio.

Principios a los que atiende la regla: legalidad, buena fe.

Disposiciones finales

Primera. El Código deontológico de READ es susceptible de ser **modificado** en virtud de los cambios y de las transformaciones que experimente la sociedad española y también en función de la evolución de la misión, los objetivos, los valores y las funciones de la profesión. La junta directiva de READ, o un comité de ética constituido por READ, debe velar para que el código sea **actualizado**, cuando sea pertinente, para que siga siendo una herramienta pedagógica útil y eficiente para todas las personas implicadas.

Segunda. La junta directiva de READ, o un comité de ética constituido por READ, debe velar por la **difusión** del código deontológico entre todas las asociaciones de READ, así como entre todas las personas implicadas en el proceso de diseño. READ es responsable de la aplicación, el seguimiento y el cumplimiento de este código deontológico.

Tercera. La junta directiva de READ, o un comité de ética constituido por READ, debe desarrollar una **función de difusión pedagógica** dentro de la sociedad del contenido de este código deontológico.

Cuarta. Este código deontológico **entrará en vigor** desde el día siguiente a su aprobación en Asamblea READ.

Personas colaboradoras en diferentes fases de realización del Código deontológico:

El Código deontológico de READ ha sido redactado por el profesor Antoni Mañach-Moreno (ESDi-URL/ULL) en un proceso colaborativo con diferentes profesionales relacionados con el diseño. Damos las gracias por su tiempo, sus consejos, su experiencia y aportaciones a todos ellos.

Dr. Ramón Alcoberro (UdG)
Jesús Ángel Alonso (DIS/READ)
Ricardo Antón (EIDE/READ)
Santiago Blanc (Di_MAD/READ)
Pedro Boj (DIP/READ)
Xavi Calvo (ADCV/READ)
José Antonio Campoy Espinosa (DIP/READ)
Dr. Bernardo Antonio Candela Sanjuan (ULL)
Cristina Cavaller Serrano
Cristina Cavaller Agustín (La Exprimidora)
Myriam Cea (DI_MAD)
Mario Contessotto Avilés
Kike Correcher (ADCV/READ)
Isabel Cutillas Fernández
Abel de Benito (ADP)
Francisco del Campo (AGA/READ)
Dr. Jesús del Hoyo Arjona (UB)
Sonia de la Iglesia García (DIP/READ)
Juanjo Díaz López (DIP/READ)
Mari Carmen Estevan (ADCV/READ)
Rodolfo Fernández
Vicente Gallega García (ADCV/READ)
Irene García Reyes (DAG/READ)
Eva García Robles (La Exprimidora)
Xosé García (DAG/READ)
David Gopar (di-Ca/READ)
Dra. Chari Hernández Borges (ULL)
Dr. Carlos Jiménez (ULL/di-Ca/READ)
Teresa Jular Pérez-Alfaro (DIP/READ)
Xabier Llordés (EIDE/READ)

Carlos G. Martín (AAD-READ)
Carlos Martín
Francisco Martínez Almagro (DIP/READ)
José Pablo Monreal Castellanos (DIP/READ)
Esther Muñoz
Carolina Muñoz Guillamón (DIP/READ)
Ginés Muñoz Pérez (DIP/READ)
María Navarro (ADCV/READ)
Dra. Raquel Pelta (UB)
Uqui Permui (DAG/READ)
Paz Quintero López
Ana María Rodríguez Camacho (di-Ca/READ)
Dra. Begoña Román Maestre (UB)
Dra. Mar Rosàs Tosas (Càtedra Ethos-URL)
Diego Rozada (AGA/READ)
Carlos Sánchez Fernández (ADCV/READ)
Sergio Sánchez Rodríguez (di-Ca/READ)
Victoria Simkute
Brigitte Sauvage (EIDE/READ)
Dr. Josep Maria Terricabras (UdG)
Dr. Francesc Torralba (Càtedra Ethos-URL)
Dr. David Vallespín (UB)
Stephanie Wurm
Esteban Zamora (AAD/READ).

Corrección ortotipográfica y de estilo:
Charo Cardenal de la Nuez

Diseño y maquetación:
Silvia González (DlEX/READ)

CATALÀ

CODI DEONTOLÒGIC DEL DISSENY

**Red Española de
Asociaciones de Diseño**

AAD, ADCV, AGA, Cuenca Diseño, DAG, di-Ca, DIEX,
Dimad, DIP, DIS, EIDE, La Exprimidora

Aprovat per l'Assemblea General de READ
a Sòria l'11 de març del 22.

Índex de continguts

- 1 Preàmbul,** (pàg. 47)
- 2 Funcions del Codi deontològic
del disseny READ** (pàg. 49)
- 3 Valors que inspiren el Codi deontològic
del disseny READ** (pàg. 53)
- 4 Estructura del Codi deontològic
del disseny READ** (pàg. 59)
- 5 Codi deontològic del disseny READ** (pàg. 63)

1

Preàmbul

Aquest codi ha sigut realitzat a partir de l'anàlisi de 24 codis deontològics d'associacions de tot el món, de l'estudi de codis d'altres àmbits professionals, de la lectura de bibliografia sobre l'ètica aplicada i de processos participatius amb persones associades o relacionades amb READ.

Una de les vies que existeixen per defensar la professió és debatre sobre la missió i la visió de les associacions i sobre els principis i valors ètics del disseny, i reflectir les conclusions d'aquests debats en diferents tipologies de documents. Per aquest motiu READ ha abordat la redacció del Codi deontològic que presentem i perquè, a més, és un compromís recollit en l'Article 6 dels Estatuts de READ, del 12 de novembre del 2010.

Esperem que serveixi per a promoure una actitud analítica i un debat crític que ajudi a consolidar la *cultura ètica del disseny*.

READ és una associació d'associacions de disseny del territori espanyol que defensa els interessos de la professió. Actualment està integrada per dotze associacions de disseny i forma part de The Bureau of European Design Associations (BEDA).

2

Funcions del Codi deontològic del disseny READ

Els codis deontològics de disseny expliciten les responsabilitats morals que provenen de l'exercici de la professió i les bones pràctiques professionals que totes les persones implicades en el procés tenen dret a exigir. Al mateix temps, el Codi deontològic de READ compleix les següents funcions:

DECLARATIVA

Formula els valors i principis fonamentals sobre els quals es basa l'ètica professional del disseny, aportant criteris d'actuació.

IDENTIFICATIVA

Permet donar identitat i rol social a la professió, aportant un model de conducta ètica i identificant les bones i les males pràctiques professionals en disseny.

INFORMATIVA

Comunica a la societat quins són els fonaments i criteris ètics en els quals s'hauria de basar la relació entre les persones implicades en el procés de disseny i la societat.

DISTINTIVA

Diferència entre els actes moralment admesos i els que no ho estan en l'exercici professional.

METODOLÒGICA/VALORATIVA

Permet establir i valorar les circumstàncies concretes d'acord amb criteris generals.

COERCITIVA

Estableix elements per al control de les conductes èticament negatives, així com per a advertir, i sancionar en el cas que sigui necessari, als qui realitzen una mala pràctica en l'exercici professional.

PROTECTORA

Defensa a la societat, a la ciutadania i al propi col·lectiu professional de les amenaces derivades de la mala pràctica professional

PEDAGÒGICA

A les clàssiques funcions dels codis deontològics, READ afegeix la funció pedagògica per a les persones que s'estan formant i les que ja exerceixen.

3

Valors que inspiren el Codi deontològic del disseny READ

Els valors són un conjunt de qualitats que fan que una persona sigui preuada.

Són els conceptes socials i culturals que regeixen el nostre comportament com a professionals o organitzacions, les experiències o idees que tenim i que volem preservar, transmetre, projectar i ensenyar, tant si som més conscients com si ho som menys. Guien les nostres decisions en el marc d'un propòsit de bé comú amb la finalitat de generar beneficis tangibles per a la societat. Els aprenem, per osmosi dels comportaments d'altres persones o de les experiències viscudes. Els valors que les institucions proclamen han de ser els mateixos que practiquen.

Aquest document es nodreix dels valors que sovint inspiren la pràctica professional de les persones associades a READ i que van ser recollits en diferents tallers participatius:

***Valor per a
conservar el medi
ambient.***

SOSTENIBILITAT

Valor que permet posar en pràctica el disseny sense generar cap perill irreversible per a la dignitat de les persones, de la societat i del medi ambient. Valor que desplaça la importància del lucre, que tradicionalment era el motiu final de la producció de béns, cap a una posició secundària. Desmenteix la idea que on hi ha diners no hi ha ètica i on hi ha ètica no hi ha diners. Dur a terme projectes sostenibles permet assegurar la pervivència de l'ésser humà en la Terra.

***Valor per a construir
un millor futur.***

CRÍTICA

Valor que fa possible analitzar totes les formes de construcció del món a través del disseny i debatre sobre elles de forma argumentada i justificada. Valor que permet enumerar virtuts, defectes i patrons de tots els models projectuals (tradicionals o innovadors), de totes les filosofies del disseny i de tots els àmbits d'actuació del disseny, amb la ment i els ulls oberts, per a millorar la qualitat de vida de totes les persones.

***Valor que prové de
la interioritat.***

COMPROMÍS

Un valor actitudinal que activa a les persones per a prendre part en la construcció de la realitat, implicant-se a canviar les estructures negatives del món en el qual vivim i transformar-lo positivament a través de les seues capacitats, habilitats, eines i mètodes de disseny de la forma més coherent possible. Coherència que té a veure amb la fidelitat a les pròpies idees; amb buscar l'equilibri entre allò que pensem (projectem), allò que diem (comuniquem) i allò que fem (produïm), més enllà de pressions externes o interessos individuals, tan comuns en el disseny.

RESPECTE

El valor del respecte implica el reconeixement de les coses, les persones i la naturalesa i tractar-les amb atenció, noblesa, dignitat i admiració. El respecte a l'alteritat és important en el disseny. Sense persones, el disseny no té sentit. Els altres són un valor en si mateixos i són absolutament necessaris per al desenvolupament del disseny. Les noves filosofies del disseny com el codisseny, el disseny universal o el disseny pluriversal es basen en el reconeixement dels altres com a valors actius per a la construcció del món. Dissenyem amb els altres i per als altres.

Comporta deixar que les altres persones s'expressin i reconèixer el valor del que aporten parant atenció activa i alliberant-nos de prejudicis, per a comprendre tota la informació que ens transmeten i generar coneixement. Escoltar amb respecte implica posar-se a disposició de les persones que parlen i que ens expliquen les seves experiències.

***Valor que prové de
la vida quotidiana.***

Enriquir el disseny passa per l'escolta activa i la recepció crítica de les diferents veus. Amb l'escolta podrem establir un diàleg entre persones essent conscients del que pensen i així podrem dissenyar millor, contrastant idees, trobant solucions diferents i posicions intermèdies.

CREATIVITAT

***Valor per a construir
un millor futur.***

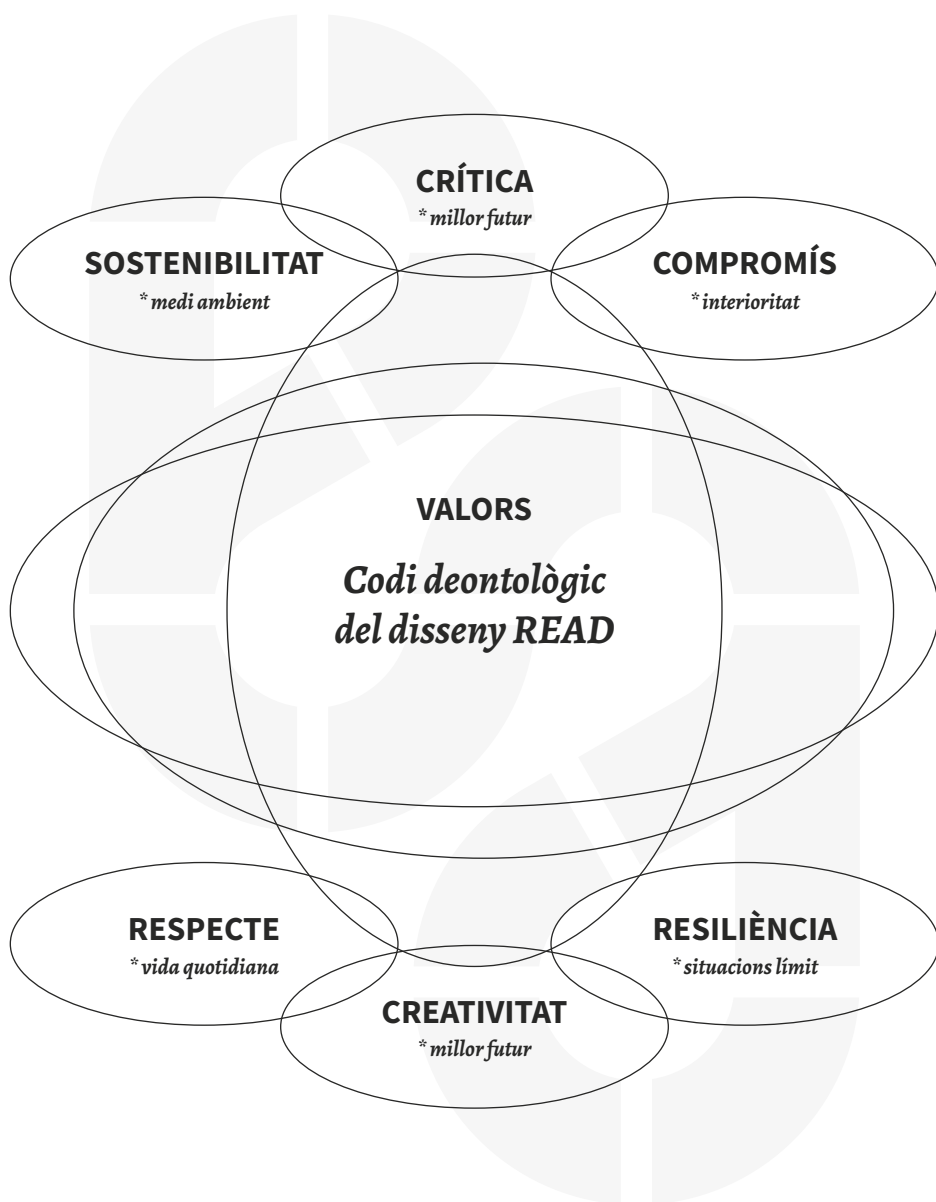
En disseny, el valor de la creativitat és la capacitat d'idear noves maneres de veure la realitat, de reformular les preguntes i els problemes perquè sorgeixin nous camins, i de donar solucions adequades, enginyoses, noves, inesperades a la realitat en la qual vivim. Per al dissenyador, la creativitat és tant una actitud com un mètode de treball.

RESILIÈNCIA

***Valor per a afrontar
situacions límit.***

És la capacitat de les persones de persistir malgrat les tensions o adversitats que van trobant pel camí. Les persones que es dediquen al disseny utilitzen el seu enginy, la tenacitat, l'esforç, la creativitat i la capacitat de comprendre l'entorn per a trobar solucions a les adversitats que se'ls presenten en situacions límit.

*Enriquir el disseny passa per l'escolta activa i
la recepció crítica de les diferents veus.*

4

Estructura del Codi deontològic del disseny READ

El nivell 1

de l'article 1 al 6

Pretén fer explícits **els principis** que tenen totes les **ètiques aplicades**, convertint-los en regles. D'aquesta manera, els principis dels quals parteix tota reflexió de l'ètica aplicada es converteixen en eines per analitzar críticament els fets del dia a dia. El nivell 1 permet analitzar la pràctica professional i saber si una decisió que prenem compleix un estàndard ètic bàsic. Al mateix temps, si algú volgués convertir una acció professional en una regla del nivell 3, podrà preguntar-se si la regla que redacta compleix els principis de les ètiques aplicades i per tant és pertinent incloure-la en el Codi deontològic.

- **Beneficència:** les persones que apli-quen l'ètica professional procuren fer el bé.
- **No maleficència:** quan no és possible fer el bé, hem d'implicar-nos a no fer el mal.
- **Respecte a l'autonomia:** tota persona ha d'actuar de manera autònoma, essent responsable d'ella mateixa i sense permetre la tutela o sotmetre's a l'autoritat d'altres persones sense un motiu justificat. L'autonomia implica fer el bé comptant amb la resta de les persones implicades.
- **Rigor:** d'exigència global, que abasta la totalitat de la persona i de les relacions socials.
- **Justícia:** distribuir de manera equitativa, amb igual dret per a totes les persones i amb imparcialitat.
- **Transparència:** evitar qualsevol privi-legi donant veu a totes les persones i mostrant de manera clara i sense dificultats el sentit de les eleccions realitzades, amb justícia, sense infringir el principi de confidencialitat.

El nivell 2

de l'article 7 al 13

Pretén fer explícits els **principis generals** que tenen tots els codis deontològics. Les regles d'un **codi deontològic** han de regular la manera de complir amb la *legalitat*, la *professionalitat*, la *confidencialitat*, la *fidelitat a responsabilitats concretes*, la *bona fe*, *evitar conflictes d'interessos* i el *respecte* cap a totes les persones implicades en el procés de disseny. D'aquesta manera, el nivell 2 també actua com a eina de validació de les regles del nivell 3.

- **Legalitat:** tot codi ètic té per marc la legalitat, però sempre pot anar més enllà d'ella, garantint drets encara no emparats per la llei. Treballar per a empreses que comercialitzen drogues legals no està prohibit per llei, però qui dissenya pot optar, amb criteris ètics, per no oferir els seus serveis a aquestes empreses.
- **Professionalitat:** fa referència tant als subjectes del codi ètic com al tracte a l'usuari. El criteri de professionalitat es regeix universalment pels principis de beneficència i de no maleficència.
- **Confidencialitat:** són confidencials les dades que afecten tercers o que puguin danyar l'honor i la reputació, i en disseny, aquelles que afecten la propietat intel·lectual i la industrial. Se situen fora del principi de confidencialitat les exigències de la llei.
- **Fidelitat a responsabilitats concretes:** reafirma la professionalitat en referència al propi lloc en l'empresa.
- **Bona fe:** implica franquesa i honestedat.
- **Evitar conflictes d'interessos:** com els nepotismes, els tractes de favor, la confrontació entre els interessos de l'empresa i els dels consumidors, dels usuaris, del país, etcètera.
- **Respecte:** tot el codi està al servei de les persones consumidores i usuàries, considerades com a agents socials.

El nivell 3

de l'article 14 al 52

És una guia de comportament moral creada a partir de la compilació en processos participatius de l'experiència professional de diferents persones i la transformació d'aquesta experiència en regles que pre-tenen promoure les bones pràctiques i evitar les males pràctiques en disseny.

Amb aquesta estructura de 3 nivells, que van dels principis generals de les ètiques aplicades a les regles concretes de la pràctica professional del disseny, es pretén crear una eina per a entendre com es formulen les regles del codi sense necessitat de ser experts en ètica aplicada.

Qualsevol professional del disseny que s'enfronti a un dilema o conflicte d'interessos que no estigui contemplat en les regles del nivell 3 (de l'article 14 al 52) podrà prendre decisions ètiques durant la praxi professional recolzant-se en els **principis generals del Codi deontològic del disseny** (nivell 2: de l'article 7 al 13), o en els **principis generals de l'ètica aplicada al disseny** (nivell 1: de l'article 1 al 6).

D'aquesta manera, contemplem tant la complexitat del món professional com la simplicitat de les regles ètiques.

5

Codi deontològic del disseny READ

Article 1

Les persones associades a READ procuraran fer el bé en els àmbits íntim/ personal, professional/laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/ social.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 2

Les persones associades a READ evitaran fer cap mal en els àmbits íntim/ personal, professional/laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/ social, sempre que no puguin fer el bé.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 3

Les persones associades a READ actuaran des de l'autonomia professional, que consta de la llibertat de prendre decisions dins dels límits de la legislació vigent, del respecte als drets prioritaris, del compliment de contractes socials i de la praxi dels principis ètics universals.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 4

Les persones associades a READ seran rigoroses en l'exercici de la seva professió, promovent la qualitat, l'exigència, la tenacitat, l'esforç, la cerca de l'òptim i la voluntat de millora.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 5

Les persones associades a READ seran justes durant tot el procés projectual, inclòs tot el cicle de vida dels seus dissenys, atesa la imparcialitat, l'equitat, l'equilibri i la proporcionalitat entre persones i en l'ús dels recursos limitats.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 6

Les persones associades a READ seran transparents i promouran la transparència en totes les actuacions que realitzen en els àmbits

íntim/personal, professional/ laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/ social, per fer comprensible el seu treball, els seus processos i mètodes, així com per evitar privilegis, conflictes o tensions i garantir el dret a la llibertat d'expressió.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 7

Les persones associades a READ actuaran conforme a la legalitat, respectant els drets humans bàsics i els principis ètics universals.

Principi general dels codis deontològics.

Article 8

Les persones associades a READ actuaran conforme a la professionalitat, exercint la seva activitat amb rigor, capacitat, esforç, coneixements, altes competències, autonomia i servei públic; fent el bé i evitant el mal als qui tinguin algun tipus d'implicació en el procés de disseny.

Principi general dels codis deontològics.

Article 9

Les persones associades a READ mantindran la confidencialitat de tota la informació i dades adquirides durant el seu treball que puguin danyar la reputació, l'honor, afectar la propietat intel·lectual/ industrial o suposar un desavantatge respecte a altres implicats en la professió. El principi de confidencialitat deixarà d'estar vigent quan així ho requereixi o vinga imposat per una resolució judicial.

Principi general dels codis deontològics.

Article 10

Les persones associades a READ actuaran amb fidelitat a les seves responsabilitats professionals concretes en referència al lloc de treball que ocupen o a les funcions que es desenvolupen en l'empresa.

Principi general dels codis deontològics.

Article 11

Les persones associades a READ actuaran conforme a la bona fe, pensant en les altres persones a l'hora de projectar i produir, des de la veracitat, la transparència, les bones intencions i l'honestedat.

Principi general dels codis deontològics.

Article 12

Les persones associades a READ evitaran conflictes d'interessos, impedit qualsevol nepotisme o tracte de favor i evitant la confrontació entre els interessos d'una persona o empresa i els interessos d'altres persones implicades o professionals.

Principi general dels codis deontològics.

Article 13

Les persones associades a READ actuaran amb respecte, vetllant per l'autonomia i el reconeixement del valor integral de totes les persones, institucions i dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), posant especial èmfasi en la protecció social i mediambiental.

Principi general dels codis deontològics.

Article 14

Les persones associades a READ observaran els drets humans i per tant no actuaran de manera que promoguin la discriminació de cap persona per raça, orígens ètnics, religió, condició social, identitat de gènere o qualsevol altra raó enunciada a la Declaració Universal de Drets Humans.

Principis als quals atén la regla: respecte, bona fe, evitar conflictes d'interessos.

Article 15

Les persones associades a READ compliran i respectaran les lleis recollides en els tractats internacionals, la legislació de la Unió Europea, la Constitució, les lleis orgàniques i ordinàries, els decrets legislatius i els decrets llei, els reglaments de l'Estat i de les comunitats autònomes o del lloc en el qual treballen.

Principis als quals atén la regla: legalitat.

Article 16

Les persones associades a READ defensaran amb la seva activitat professional l'estatus, l'honor, la dignitat i la integritat del disseny observant les bones pràctiques professionals, els principis ètics, les necessitats de les persones, els objectius de la professió i dels projectes en curs, les regles, les normes, els reglaments, les recomanacions, les decisions, els dictàmens, els convenis laborals, els principis o les directives de READ, de les associacions de les quals formen part o d'altres institucions relacionades amb el projecte en curs.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 17

Les persones associades a READ informaran l'associació de les males pràctiques realitzades per qualsevol implicat en el procés projectual que entrin en conflicte amb les lleis o els principis generals de les ètiques aplicades i dels codis deontològics.

Principis als quals atén la regla: legalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, evitar conflictes d'interessos.

Article 18

Les persones associades a READ tenen la responsabilitat de proposar solucions i camins alternatius a les males pràctiques generades per les persones implicades en el procés de disseny, i de col·laborar, al costat d'aquestes persones, en la seva aplicació efectiva.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes.

Article 19

Les persones associades a READ procuraran adquirir coneixements i competència professional reconeguts per la comunitat educativa i/o professional a través de la investigació, la formació continuada i

l'experiència laboral i facilitaran l'adquisició de coneixements de les persones al seu càrrec.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes.

Article 20

Les persones associades a READ demostraran els seus coneixements i experiència amb documents reconeguts per la comunitat educativa i/o professional quan així sigui requerit per persones implicades o derivi d'una exigència legal.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat.

Article 21

Les persones associades a READ compliran amb les obligacions tributàries, financeres i comptables amb totes les persones, institucions públiques o privades implicades en la seva pràctica professional (associacions, col·legis oficials, treballadors/as, proveïdors, administracions públiques, governs).

Principis als quals atén la regla: legalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, professionalitat.

Article 22

Les persones associades a READ realitzaran els encàrrecs en relació recíproca i col·laborativa amb el client dins dels límits del deure professional i la legislació del país i la comunitat autònoma, per sobre dels interessos personals.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 23

Les persones associades a READ compartiran amb el client la responsabilitat per la transmissió o comunicació dels missatges del producte, sistema o servei dissenyats. Si durant l'evolució del projecte les persones associades a READ no comparteixen els valors amb el client, podran abandonar el projecte de mutu acord.

Al mateix temps, el/la dissenyador/a pot executar el projecte del client i desvincular-se de la publicació del seu nom com a autor/a.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, respecte.

Article 24

Les persones associades a READ actuaran prioritzant l'òptima conservació de l'ecosistema i el medi ambient, amb ple respecte als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 25

Les persones associades a READ promouran les diferents filosofies del disseny, els nous àmbits d'actuació del disseny i les metodologies que prioritzen la cooperació entre persones per a l'òptima conservació de l'ecosistema i el medi ambient. Particularment, filosofies com el disseny sostenible i les seves variants (emocionalment durable, *slow design*, estètica sostenible, *cradle to cradle*, disseny de desenvolupament local sostenible), el disseny centrat en l'usuari, el disseny obert (*open design*), el disseny universal, el disseny pluriversal, el disseny de transició, el disseny per a la innovació social, el disseny inclusiu per a tots o el codisseny.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte

Article 26

Les persones associades a READ observaran el «triple balanç» i promouran els impactes socials, mediambientals i econòmics positius en els àmbits íntim/ personal, professional/laboral, organitzatiu/ associatiu i cívic/social.

Principis als quals atén la regla: bona fe, respecte.

Article 27

Les persones associades a READ no perpetuaran els estereotips religiosos, polítics, racials, de classe, de país, d'identitat de gènere, sexuals i físics en els àmbits íntim/personal, professional/laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/social.

Principis als quals atén la regla: bona fe, respecte.

Article 28

Les persones associades a READ fomentaran elevats estàndards de qualitat pràctica, estètica, simbòlica i ètica en les fases de projecte, producció, venda i consum o ús.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, respecte.

Article 29

Les persones associades a READ ajudaran i educaran a estudiants, nous i noves graduats i graduades i noves professionals en l'entrada en la vida laboral, desenvolupant al màxim possible les seves capacitats i habilitats.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, respecte.

Article 30

Les persones associades a READ actuaran en interès del/la client i/o usuari/a dins dels límits del deure professional i la legislació del país i la comunitat autònoma, per damunt dels interessos personals, sempre que no vagin en contra de l'interès general.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 31

Les persones associades a READ no treballaran simultàniament per a clients o realitzaran encàrrecs que entrin en competència directa entre si sense haver obtingut prèviament el consentiment informat del client, exceptuant els casos en els quals no es generin mals a cap dels dos clients implicats.

Principis als quals atén la regla: bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 32

Les persones associades a READ no transferiran encàrrecs sencers a altres dissenyadors/es sense el consentiment informat del client.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, confidencialitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 33

Les persones associades a READ supervisaran les tasques confiades al personal auxiliar i/o persones col·laboradores perquè respectin les bones pràctiques professionals durant tot el procés projectua.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 34

Les persones associades a READ mantindran la confidencialitat de tota la informació de què disposin sobre els seus clients o encàrrecs (intencions, mètodes de producció, organització empresarial, etc.), excepte quan tinguin un requeriment judicial i/o disposin del consentiment del client. Si el/la dissenyador/a percep que el client vol cometre o ha comés una il·legalitat, solament podrà trencar la regla de confidencialitat davant personal autoritzat legalment (policies, inspectors, advocats, fiscals i jutges).

Principis als quals atén la regla: legalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, respecte.

Article 35

Les persones associades a READ es responsabilitzaran del compliment per part del seu equip de treball de la norma de confidencialitat.

Principis als quals atén la regla: legalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, respecte.

Article 36

Les persones associades a READ respectaran i faran respectar els drets d'els/les col·legues i de tots/es els/les implicats/des en el procés projectual per a evitar que es cometin injustícies.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 37

Les persones associades a READ observaran la missió, funcions i els valors ètics del disseny durant tot el procés: projecte, producció, venda o implementació, consum, ús o utilització.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 38

Les persones associades a READ buscaran encàrrecs i treballs de manera honesta, digna, veraç i transparent, basant-se en els seus mèrits professionals, el seu rigor, la seva laboriositat, les seves capacitats, la seva eficiència, les seves competències, la seva disponibilitat i capacitat de realitzar una bona proposta projectual, sense incórrer en competència deslleial amb altres/as companys/as de gremi a través de guerres de preus o altres males pràctiques professionals.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 39

Les persones associades a READ aconsellaran als seus clients que no incorrin en males pràctiques professionals.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 40

Les persones associades a READ rebutjaran un encàrrec, en qualsevol fase del projecte, si es veuen forçades per algun/a d'els/les implicats/des a complir amb exigències addicionals abusives, il·legals, immorals, no retribuïdes o injustes.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos.

Article 41

Les persones associades a READ respectaran i faran respectar els drets d'autor/a (propietat intel·lectual i propietat industrial) i tenen el deure de no plagiar, conscientment, ni sota instruccions de tercers, les idees, projectes o obres d'altres companys/es.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, respecte.

Article 42

Les persones associades a READ reclamaran o renunciaran a l'autoria d'un projecte individual o col·lectiu en funció del grau de participació que hagin tingut i del grau de respecte d'originalitat a la seva proposta professional inicial.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, respecte.

Article 43

Les persones associades a READ seran justes en la crítica als treballs d'els/les companys/es, usant coneixements i arguments tècnics i racionals, sense denigrar ni menysprear el treball o la reputació dels implicats en el procés projectual.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, respecte.

Article 44

Les persones associades a READ presentaran, prèviament i per escrit, les condicions contractuals. Condicions que hauran d'incorporar la descripció detallada del projecte, l'estimació de costos

o bases sobre les quals estan calculats els honoraris, els termes i condicions de realització o producció, el mètode de pagament de l'encàrrec, les condicions d'ús, els drets de reproducció, la cessió o propietat de l'encàrrec, els costos dels canvis no previstos i el corresponent cronograma.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, respecte.

Article 45

Les persones associades a READ realitzaran els seus serveis professionals a canvi d'honoraris. Només podran reduir o eliminar honoraris a organitzacions benèfiques o sense ànim de lucre, sempre que aquesta reducció no suposi un perjudici per a la professió i/o formi part d'una donació de serveis a aquesta entitat.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 46

Les persones associades a READ mantindran l'autonomia i la independència respecte a proveïdors, agents, empreses, parents i tot grup d'interés implicat o relacionat amb la professió.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 47

Les persones associades a READ no acceptaran comissions o pagaments de qualsevol altre tipus pel simple fet de recomanar a una persona per a un treball o cedir un encàrrec.

Principis als quals atén la regla: respecte, evitar conflictes d'interessos, bona fe.

Article 48

Les persones associades a READ no participaran en cap concurs les bases del qual no respecten els valors del present codi deontològic.

Principis als quals atén la regla: legalitat, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 49

Les persones associades a READ informaran i esperaran l'aprovació del client si el/la dissenyador/a vol concursar o publicar els resultats del treball encarregat pel client, encara que els drets d'autoria permetin la seva utilització sense la necessitat de fer-ho.

Principis als quals atén la regla: respecte, bona fe, confidencialitat.

Article 50

Les persones associades a READ no treballaran o col·laboraran amb un membre sancionat per READ o les associacions membre si aquest es nega a rectificar una mala pràctica en el projecte en curs o en els següents.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 51

Les associacions de READ advertiran o sancionaran a qualsevol persona que violi les regles del Codi deontològic de manera reincident.

Principis als quals atén la regla: legalitat, fidelitat a responsabilitats concretes.

Article 52

Les persones que tinguin càrrecs directius a READ no s'aprofitaran d'aquests càrrecs, així com tampoc del prestigi de les associacions que pertanyen a READ, en benefici propi.

Principis als quals atén la regla: legalitat, bona fe.

Disposicions finals

Primera. El Codi deontològic de READ és susceptible de ser **modificat** en virtut dels canvis i de les transformacions que experimenti la societat espanyola i també en funció de l'evolució de la missió, els objectius, els valors i les funcions de la professió. La junta directiva de READ, o un comitè d'ètica constituït per READ, ha de vetllar perquè el codi sigui **actualitzat**, quan sigui pertinent, perquè continuï essent una eina pedagògica útil i eficient per a totes les persones implicades

Segona. La junta directiva de READ, o un comitè d'ètica constituït per READ, ha de vetllar per la **difusió** del codi deontològic entre totes les associacions de READ, així com entre totes les persones implicades en el procés de disseny. READ és responsable de l'aplicació, el seguiment i el compliment d'aquest codi deontològic.

Tercera. La junta directiva de READ, o un comitè d'ètica constituït per READ, ha de desenvolupar una **funció de difusió pedagògica** dins de la societat del contingut d'aquest codi deontològic.

Quarta. Aquest codi deontològic **entrarà en vigor** des de l'endemà a la seva aprovació en Assemblea READ.

Persones col·laboradores en diferents fases de realització del Codi deontològic:

El Codi deontològic de READ ha sigut redactat pel professor Antoni Mañach-Moreno (ESDi-URL/ ULL) en un procés col·laboratiu amb diferents professionals relacionats amb el disseny. Donem les gràcies pel seu temps, els seus consells, la seua experiència i aportacions a tots ells.

Dr. Ramón Alcobarro (UdG)
Jesús Ángel Alonso (DIS/READ)
Ricardo Antón (EIDE/READ)
Santiago Blanc (Di_MAD/READ)
Pedro Boj (DIP/READ)
Xavi Calvo (ADCV/READ)
José Antonio Campoy Espinosa (DIP/READ)
Dr. Bernardo Antonio Candela Sanjuan (ULL)
Cristina Cavaller Serrano
Cristina Cavaller Agustín (La Exprimidora)
Myriam Cea (DI_MAD)
Mario Contessotto Avilés
Kike Correcher (ADCV/READ)
Isabel Cutillas Fernández
Abel de Benito (ADP)
Francisco del Campo (AGA/READ)
Dr. Jesús del Hoyo Arjona (UB)
Sonia de la Iglesia García (DIP/READ)
Juanjo Díaz López (DIP/READ)
Mari Carmen Estevan (ADCV/READ)
Rodolfo Fernández
Vicente Gallega García (ADCV/READ)
Irene García Reyes (DAG/READ)
Eva García Robles (La Exprimidora)
Xosé García (DAG/READ)
David Gopar (di-Ca/READ)
Dra. Chari Hernández Borges (ULL)
Dr. Carlos Jiménez (ULL/di-Ca/READ)
Teresa Jular Pérez-Alfaro (DIP/READ)
Xabier Llordés (EIDE/READ)

Carlos G. Martín (AAD-READ)
Carlos Martín
Francisco Martínez Almagro (DIP/READ)
José Pablo Monreal Castellanos (DIP/READ)
Esther Muñoz
Carolina Muñoz Guillamón (DIP/READ)
Ginés Muñoz Pérez (DIP/READ)
María Navarro (ADCV/READ)
Dra. Raquel Pelta (UB)
Uqui Permui (DAG/READ)
Paz Quintero López
Ana María Rodríguez Camacho (di-Ca/READ)
Dra. Begoña Román Maestre (UB)
Dra. Mar Rosàs Tosas (Càtedra Ethos-URL)
Diego Rozada (AGA/READ)
Carlos Sánchez Fernández (ADCV/READ)
Sergio Sánchez Rodríguez (di-Ca/READ)
Victoria Simkute
Brigitte Sauvage (EIDE/READ)
Dr. Josep Maria Terricabras (UdG)
Dr. Francesc Torralba (Càtedra Ethos-URL)
Dr. David Vallespín (UB)
Stephanie Wurm
Esteban Zamora (AAD/READ).

Correcció ortotipogràfica i d'estil:
Charo Cardenal de la Nuez

Disseny i maquetació:
Silvia González (DlEX/READ)

EUSKARA

1. bertsioa, 2022ko martxoa

DISEINUAREN KODE DEONTOLOGIKOA

**Red Española de
Asociaciones de Diseño**

AAD, ADCV, AGA, Cuenca Diseño, DAG, di-Ca, DIEX,
Dimad, DIP, DIS, EIDE, La Exprimidora

READen Batzar Nagusiak onartua Sorian,
22ko martxoaren 11n.

Edukien aurkibidea

- 1 Hitzaurrea** (83. or)
- 2 Diseinurako READen kode deontologikoaren funtzioak** (85. or)
- 3 READen kode deontologikoa diseinurako inspiratzen duten balioak** (89. or)
- 4 Diseinurako READen kode deontologikoaren egitura** (95. or)
- 5 READen kode deontologikoa diseinurako** (99. or)

1

Hitzaurrea

Kode hau egiteko, hauek hartu dira oinarri: mundu osoko elkarteen 24 kode deontologikoren azterketa, beste eremu profesional batzuetako kodeen azterketa, aplikatutako etikari buruzko bibliografiaren irakurketa eta READeko kide diren edo harekin lotura duten pertsonekin egindako partaidetza prozesuen irakurketa.

Lanbidea defendatzeko dagoen bideetako bat elkarteen xedeaz eta ikuspegiaz eta diseinuaren printzipio eta balio etikoez eztabaidatzea da, eta eztabaida horien ondorioak hainbat dokumentu motatan islatzea. Hori dela eta, READek aurkeztu dugun Kode deontologikoaren idazketari heldu dio, bai eta gainera, 2010eko azaroaren 12ko READen Estatutuen 6. artikuluan jasotako konpromisoa delako ere.

Diseinuaren kultura etikoa sendotzen lagunduko duen jarrera analitikoa eta eztabaida kritikoa sustatzeko balio izatea espero dugu.

READ Espainiako lurraldeko diseinu-elkarrekin elkarte bat da, eta lanbidearen interesak defendatzen ditu. Gaur egun hamabi diseinu-elkartek osatzen dute eta The Bureau of European Design Associations (BEDA) erakundeko kide da.

2

Diseinurako READen kode deontologikoaren funtzioak

Diseinuaren kode deontologikoek lanbidean aritzetik datozen erantzukizun moralak eta prozesuan inplikaturako pertsona guztiek eskatzeko eskubidea duten jardunbide profesional egokiak zehazten dituzte. Aldi berean, READen kode deontologikoak funtzio hauek betetzen ditu:

ADIERAZLEA

Diseinuaren etika profesionalaren oinarri diren balioak eta printzipioak azaltzen ditu, eta jarduteko irizpideak ematen ditu.

IDENTIFIKAGARRIA

Lanbideari nortasuna eta rol soziala ematea ahalbidetzen du, jokabide etikoaren eredu bat emanez eta diseinuan dauden jardunbide profesional desegokiak identifikatuz.

INFORMATIBOA

Gizarteari jakinarazten dio zein diren diseinu-prozesuan inplikaturako pertsonen eta gizartearen arteko harremanaren oinarri eta irizpide etikoak.

BEREIZGARRIA

Jardun profesionalean moralaren ikuspegitik onartuta dauden eta ez dauden egintzen arteko aldea.

METODOLOGIKOA/BALORAZIOZKOA

Abagune zehatzak irizpide orokorren arabera ezarri eta baloratzeko aukera ematen du.

HERTSAGARRIA

Etikaren ikuspegitik negatiboak diren jokabideak kontrolatzeko elementuak ezartzen ditu, baita jarduera profesionalean jardunbide desegokia egiten dutenei ohartarazteko eta, beharrezkoa bada, zigortzeko ere.

BABESLEA

Gizartea, herritarrak eta kolektibo profesionala bera defendatzen ditu jardunbide profesional desegokiaren ondoriozko mehatxuen aurrean.

PEDAGOGIKOA

Kode deontologikoen funtzio klasikoei, prestatzen ari diren pertsonentzako eta dagoeneko lanean daudenentzako funtzio pedagogikoa gehitzen die READek.

3

**READen kode
deontologikoa
diseinurako inspiratzen
duten balioak**

Balioak, pertsona bat apreziatua izatea eragiten duten ezaugarri-multzoa dira.

Profesional edo erakunde gisa dugun jokabidea zuzentzen duten kontzeptu sozial eta kulturalak dira, ditugun esperientziak edo ideiak, babestu, transmititu, proiektatu eta irakatsi nahi ditugunak, guztiz kontzienteak izan ala ez. Gure erabakiak guztion onerako asmoaren barruan gidatzen dituzte, gizartearentzako onura ukigarriak sortzeko. Beste pertsona batzuen jokabideen edo bizi izandako esperientzien osmosiaren bidez ikasten ditugu. Erakundeek aldarrikatzen dituzten balioek indarrean jartzen dituzten balio berak izan behar dute.

Dokumentu hau READeko kideen jardunbide profesionala inspiratzen duten balioez elikatzen da. Balio horiek hainbat partaidetza-tailerretan bildu ziren:

JASANGARRITASUNA

Balio horri esker, diseinua pertsonen, gizartearen eta ingurumenaren duintasunerako inolako arrisku itzulezinik sortu gabe jar daiteke indarrean. Ondasunen ekoizpenaren azken arrazoia izan ohi zen irabaziaren garrantzia bigarren mailara eramaten duen balioa da. Gezurtatu egiten du dirua dagoen lekuan etikarik ez dagoela eta etika dagoen lekuan dirurik ez dagoela dioen ideia. Proiektu jasangarriak gauzatzea, gizakiak Lurrean irautea bermatzeko.

***Ingurumena
zaintzeko balioa.***

KRITIKA

Balio horri esker, diseinuaren bidez mundua eraikitzeko modu guztiak azter daitezke, eta modu arrazoituan eta justifikatuan eztabaidatu. Balio horren bidez, proiektu-eredu guztien (tradizionalak edo berritzaileak), diseinuaren filosofia guztien eta diseinuaren jardun-eremu guztien alde onak, akatsak eta patroiak zerrendatzen dira, begiak eta burua irekita, pertsona guztien bizi-kalitatea hobetzeko.

***Etorkizun hobea
eraikitzeko balioa.***

Barnetasunetik datorren balioa.

KONPROMISOA

Jarrerazko balio horrek errealitatearen eraikuntzan parte hartzeko aktibatzen ditu pertsonak, bizi garen mundu honetako egitura negatiboak aldatzeko eta modu positiboan eraldatzeko egitekoan inplikatur, haien gaitasunen, trebetasunen, tresnen eta diseinu-metodoen bidez, ahalik eta modurik koherenteenean. Koherentzia horrek zerikusia du norberaren ideiekiko leialtasunarekin; pentsatzen (proiektatzen), esaten (komunikatzen) eta egiten (ekoizten) dugunaren arteko oreka bilatzearekin, diseinuan hain ohikoak diren kanpoko presioetatik edo interes indibidualetatik harago.

ERRESPETUA

Errespetuaren balioak gauzak, pertsonak eta natura aintzat hartzea eta arretaz, nobleziaz, duintasunez eta mirespenez tratatzea dakar berekin. Alteritatea errespetatzea garrantzitsua da diseinuan. Pertsonarik gabe, diseinuak ez du zentzurik. Besteak balioa dira berez, eta behar-beharrezkoak dira diseinua garatzeko. Diseinuaren filosofia berriak, hala nola baterako diseinua, diseinu unibertsala edo diseinu plurala, besteak mundua eraikitzeke balio aktibo gisa aitortzean oinarritzen dira. Besteekin eta besteentzat diseinatzen dugu.

Horrek esan nahi du beste pertsoneri adierazten utzi behar zaiela, ematen dutenaren balioa aitortuz eta arreta aktiboa eskainiz, aurreiritzietatik askatuz, transmititzen diguten informazio guztia ulertzeko eta ezagutza sortzeko. Errespetuz entzuteak hitz egiten duten eta beren esperientziak azaltzen dizkiguten

***Eguneroko
bizitzatik datorren
balioa.***

pertsonen esku jartzea esan nahi du. Diseinua aberasteko, ahotsen entzute aktiboa eta harrera kritikoa behar dira. Entzutearekin pertsonen arteko elkarrizketa ezarri ahal izango dugu, pentsatzen dutenaz jabetuta, eta horrela hobeto diseinatu ahal izango dugu, ideiak kontrastatuz, soluzio desberdinak eta tarteko posizioak aurkituz.

SORMENA

***Etorkizun hobea
eraikitzeko balioa.***

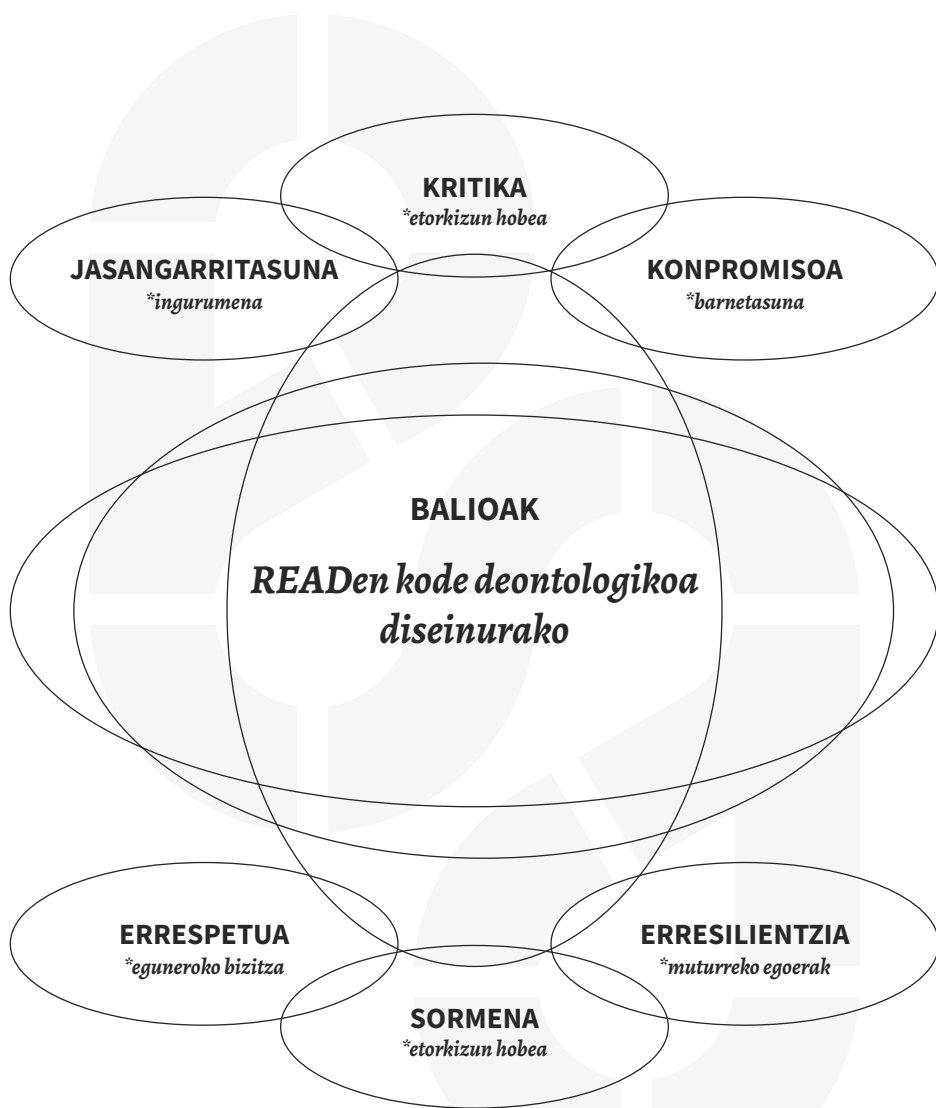
Diseinuan, sormenaren balioa errealitatea ikusteko modu berriak asmatzeko gaitasuna da, galderak eta arazoak birformulatzeko gaitasuna, bide berriak sor daitezen, eta bizi garen errealitatearen aurrean soluzio egokiak, burutsuak, berritzaileak, ustekabekoak emateko gaitasuna. Diseinatzailearentzat, sormena jarrera eta lanerako metodoa da.

ERRESILIENTZIA

***Muturreko egoerei
aurre egiteko
balioa.***

Pertsonak, bidean aurkitzen dituzten tentsioak edo ezbeharrak gorabehera, irauteko duten gaitasuna da. Diseinuan aritzen direnek beren asmamena, irmotasuna, ahalegina, sormena eta ingurunea ulertzeko gaitasuna erabiltzen dituzte muturreko egoeretan agertzen zaizkien zailtasunei soluzioak aurkitzeko.

*Diseinua aberasteko, ahotsen entzute aktiboa
eta harrera kritikoa behar dira.*

4

Diseinurako READen kode deontologikoaren egitura

1. mailak

1. artikulutik 6.era bitartekoak

Etika aplikatu guztiek dituzten **printzipioak** azaldu nahi ditu, arau bihurtuz. Horrela, aplikatutako etikaren hausnarketa orok abiapuntu dituen printzipioak eguneroko gertaerak era kritikoan aztertzeke tresna bihurtzen dira. 1. mailak jardunbide profesionala aztertzeke eta hartzen dugun erabaki batek oinarrizko estandar etiko bat betetzen duen ala ez jakiteko aukera ematen du. Aldi berean, norbaitek ekintza profesional bat 3. mailako arau bihurtu nahi badu, idazten duen arau horrek aplikatutako etiken printzipioak betetzen dituen ala ez galdetu ahal izango dio bere buruari, hau da, kode deontologikoan sartzea egokia den ala ez.

- **Ongintza:** etika profesionala aplikatzen duten pertsonak ongia egiten saiatzen dira.
- **Gaiztasun eza:** ongia egitea ezinezkoa denean, gaiztasunik ez egiten inplikatu behar dugu.
- **Autonomiaren errespetua:** pertsona orok modu autonomoan jardun behar du, bere buruaren erantzule izanik eta justifikatutako arrazoi barik beste pertsona batzuen tutoretzaren edo agintearen mende jarri gabe. Autonomiak, inplikatutako gainerako pertsonak kontuan hartuta ongia egitea esan nahi du.
- **Zorroztasuna:** pertsona osoa eta gizarte-harremanak barne hartzen dituen eskakizun orokorra.
- **Justizia:** modu ekitatiboan banatzea pertsona guztientzat eskubide berekin eta inpartzialtasunez.
- **Gardentasuna:** edozein pribilegio saihestea, pertsona guztiei ahotsa emanez eta egindako aukeraketen esanahia modu argian eta ezberdintasunik gabe erakutsiz, justiziaz, konfidentzialtasun-printzipioa urratu gabe.

2. mailak

7. artikulutik 13.era bitartekoak

Kode deontologiko guztiek dituzten **printzipio orokorrak** azaldu nahi ditu. Kode deontologiko baten arauak arautu behar dute nola bete behar diren *legezkotasuna, profesionaltasuna, konfidentzialtasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, interes-gatazken saihestea eta diseinuaren garapenean inplikaturako pertsona guztiekiko errespetua*. Horrela, 2. mailak 3. mailako arauak baliozkotzeko tresna gisa ere jarduten du.

- **Legezkotasuna:** kode etiko ororen esparrua legezkotasuna da, baina beti joan daiteke legezkotasunetik harago, legeak oraindik babesten ez dituen eskubideak bermatuz. Legezko drogak merkaturatzen dituzten enpresentzat lan egitea ez dago legez debekatuta, baina diseinatzen duenak, irizpide etikoak erabiliz, bere zerbitzuak enpresa horiei ez eskaintzea erabaki dezake.
- **Profesionaltasuna:** kode etikoaren subjektuei zein erabiltzaileari emandako tratuari egiten die erreferentzia. Profesionaltasun-irizpidea ongintzaren eta gaiztasun ezaren printzipioek arautzen dute mundu osoana.
- **Konfidentzialtasuna:** hirugarrenengan eragina duten edo ohoreari eta ospeari kalte egin diezaieketen, eta diseinuan, jabetza intelektualari eta industria-jabetzari eragiten dioten datuak isilpekoak dira. Legearen eskakizunak konfiantza-printzipiotik kanpo daude.
- **Erantzukizun zehatzen aurreko leialtasuna:** profesionaltasuna berresten du, enpresan betetzen duen lekuari dagokionez.
- **Fede ona:** zintzotasuna eta zuzentasuna eskatzen ditu.
- **Interes-gatazken saihestea:** hala nola, nepotismoak, mesede-tratuak, enpresaren eta kontsumitzaileen, erabiltzaileen, herrialdearen eta abarren interesen arteko borroka.
- **Errespetua:** kode osoa kontsumitzaileen eta erabiltzaileen zerbitzura dago, eta horiek gizarte-eragile gisa hartzen dira kontuan.

3. maila

14. artikulutik 52.era bitartekoa

Portaera moralari buruzko gida da, hainbat pertsonaren esperientzia profesionala partaidetza prozesuetan bildu eta esperientzia hori jardunbide egokiak sustatzeko eta diseinuan jardunbide desegokiak saihesteko arau bihurtu ondoren sortua.

3 mailako egitura hori etiken printzipio orokorretatik diseinuaren jardunbide profesionalaren arau zehatzetara doa, eta etika aplikatuan adituak izan beharrik gabe kodearen arauak zelan formulatzen diren ulertzeko tresna bat sortu nahi da.

3. mailako arauetan (14. artikulutik 52.era) jasota ez dagoen dilema edo interes gatazka baten aurrean dagoen diseinuko edozein profesionalak erabaki etikoak har ditzake praxi profesionalean **diseinuaren kode deontologikoaren printzipio orokorretan** (2. maila: 7. artikulutik 13.era), edo **diseinuari aplikatutako etikaren printzipio orokorretan** oinarrituta (1. maila: 1. artikulutik 6.era).

Horrela, mundu profesionalaren konplexutasuna ez ezik, arau etikoen sinpletasuna ere kontuan hartzen dugu.

5

READen kode deontologikoa diseinurako

1. artikulua

READeko kideak ontasuna egiten saiatuko dira eremu intimo/pertsonalean, profesional/laboralean, antolamenduzkoan/elkartekoan eta zibiko/sozialean.

Diseinuari aplikatutako etikaren printzipio orokorra.

2. artikulua

READeko kideek ez dute kalterik egingo eremu intimo/pertsonalean, profesional/laboralean, antolamenduzkoan/elkartekoan eta zibiko/sozialean, baldin eta ezin badute ongia egin.

Diseinuari aplikatutako etikaren printzipio orokorra.

3. artikulua

READeko kideek autonomia profesionalean oinarrituta jardungo dute, hau da, erabakiak hartzeko askatasunean, indarrean dagoen legeriaren mugen barruan, lehentasunezko eskubideekiko errespetuan, kontratu sozialak betetzean eta printzipio etiko unibertsalen praxian oinarrituta.

Diseinuari aplikatutako etikaren printzipio orokorra.

4. artikulua

READeko kideak zorrotzak izango dira beren lanbidean, kalitatea, exijentzia, tinkotasuna, ahalegina, onena bilatzea eta hobetzeko borondatea sustatuz.

Diseinuari aplikatutako etikaren printzipio orokorra.

5. artikulua

READeko kideak zuzenak izango dira proiektuaren prozesu osoan, diseinuen bizi-ziklo osoa barne, inpartzialtasuna, ekitatea, oreka eta pertsonen arteko proportzionaltasuna eta baliabide mugatuen erabilera kontuan hartuta.

Diseinuari aplikatutako etikaren printzipio orokorra.

6. artikulua

READeko kideak gardenak izango dira eta gardentasuna sustatuko dute eremu intimo/pertsonalean, profesional/laboralean,

antolamenduzkoan/elkartekoan eta zibiko/sozialean egiten dituzten jarduera guztietan, haien lana, prozesuak eta metodoak ulergarriak izan daitezen, pribilegioak, gatazkak edo tentsioak saihesteko eta adierazpen-askatasunerako eskubidea bermatzeko.

Diseinuari aplikatutako etikaren printzipio orokorra.

7. artikulua

READeko kideek legearen arabera jardungo dute, oinarritzko giza eskubideak eta printzipio etiko unibertsalak errespetatuz.

Kode deontologikoen printzipio orokorra.

8. artikulua

READeko kideek profesionaltasunaren arabera jardungo dute, eta zorroztasunez, gaitasunez, ahaleginez, ezagutzaz, gaitasun handiz, autonomiaz eta zerbitzu publikoaz jardungo dute; diseinu-prozesuan nolabaiteko inplikazioa dutenei ongia egingo diete eta kalteak saihestuko dizkiete.

Kode deontologikoen printzipio orokorra.

9. artikulua

READeko kideek beren lanean eskuratutako informazio eta datu guztien konfidentzialtasuna gordeko dute, baldin eta datu horiek ospea eta ohorea kaltetu baditzakete, jabetza intelektualean/industrialean eragina izan badezakete edo lanbidean inplikaturako beste batzuekiko desabantaila ekar badezakete. Konfidentzialtasun-printzipioa ez da indarrean egongo ebazpen judizial batek hala eskatzen edo ezartzen duenean.

Kode deontologikoen printzipio orokorra.

10. artikulua

READeko kideek zintzotasunez jokatuko dute enpresaren aldeko erantzukizun zehatzen aurrean, betetzen duten laneko guneari edo enpresan gauzatzen diren funtzioei dagokienez.

Kode deontologikoen printzipio orokorra.

11. artikulua

READeko kideek fede onaren arabera jokatuko dute, gainerako pertsonengan pentsatuz, egiazkotasunetik, gardentasunetik, asmo onetatik eta zintzotasunetik abiatuta proiektatzeko eta ekoizteko orduan.

Kode deontologikoen printzipio orokorra.

12. artikulua

READeko kideek interes-gatazkak saihestuko dituzte, edozein nepotismo edo fabore-tratu eragotziz eta pertsona edo enpresa baten eta inplikaturako beste pertsona edo profesional batzuen interesen arteko borroka saihestuz.

Kode deontologikoen printzipio orokorra.

13. artikulua

READeko kideek errespetuz jokatuko dute, pertsona, erakundeak eta Nazio Batuen Erakundearen (NBE) Garapen Jasangarriko Helburu (GJH) guztien autonomia eta balio integralaren aintzatespena zainduz, eta gizarte- eta ingurumen-babesean arreta berezia jarritz.

Kode deontologikoen printzipio orokorra.

14. artikulua

READeko kideek giza eskubideak errespetatuko dituzte, eta, beraz, ez dute inor arraza, jatorri etniko, erlijio, gizarte-egoera, genero-identitate edo Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalean adierazitako beste edozein arrazoiengatik diskriminatzeko moduan jardungo.

Arauek aintzat hartzen dituen printzipioak: errespetua, fede ona, interes-gatazkak saihestea.

15. artikulua

READeko kideek nazioarteko hitzarmenetan, Europar Batasuneko legerian, Konstituzioan, lege organiko eta arruntetan, legegintza-dekretuetan eta lege-dekretuetan, Estatuko eta

autonomia-erkidegoetako arautegietan edo lan egiten duten tokiko legeetan jasotako legeak bete eta errespetatuko dituzte.

Arauak aintzat hartzen duen printzipioa: legezketasuna.

16. artikulua

READeko kideek diseinuaren egoera, ohorea, duintasuna eta osotasuna defendatuko dituzte beren jarduera profesionalarekin, jardunbide profesional onak, printzipio etikoak, pertsonen beharrak, lanbidearen eta abian diren proiektuen helburuak, erregelak, arauak, erregelamenduak, gomendioak, erabakiak, irizpenak, lan-hitzarmenak, READeko arau nagusiak edo zuzentarauak kontuan hartuta.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, konfidentzialtasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

17. artikulua

READeko kideek elkarteari jakinaraziko dizkiote proiektu-prozesuan parte hartzen duen edozeinek egin dituen eta eta aplikatutako etiken eta kode deontologikoen legeekin edo printzipio orokorrekin gatazkan sartzen diren jardunbide desegokiak.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, interes-gatazkak saihestea.

18. artikulua

READeko kideek diseinu-prozesuan inplikaturako pertsonen sortutako jardunbide desegokiaren ordezko soluzioak eta bideak proposatzeko eta, pertsona horiekin batera, haiek eraginkortasunez aplikatzen laguntzeko erantzukizuna dute.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna.

19. artikulua

READeko kideak hezkuntza- edo/eta lanbide-komunitateak aitortutako ezagutzak eta lanbide-gaitasuna eskuratzen

ahaleginduko dira, etengabeko prestakuntzaren eta lan-esperientziaren bidez, eta beren ardurapeko pertsonak ezagutzak eskuratzea erraztuko dute.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna.

20. artikulua

READeko kideek hezkuntza- edo/eta lanbide-komunitateak aitor-tutako dokumentuekin erakutsiko dituzte euren ezagutzak eta esperientzia, inplikaturako pertsonak edo legezko eskakizunen batek hala eskatzen dietenean.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, profesionaltasuna.

21. artikulua

READeko kideek, beren jarduera profesionalean inplikaturako pertsona, erakunde publiko edo pribatu guztiekin (elkarrekin, elkargo ofizialak, langileak, hornitzaileak, administrazio publikoak, gobernuak) dituzten zerga-, finantza- eta kontabilitate-betebeharrak bete beharko dituzte.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, profesionaltasuna.

22. artikulua

READeko kideek bezeroarekin elkarrekiko eta lankidetzako harremanean egingo dituzte enkarguak, eginbehar profesionalaren eta herrialdeko eta autonomia-erkidegoko legediaren muga barruan, interes pertsonalen gainetik.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazka saihestea, errespetua.

23. artikulua

READeko kideek bezeroarekin partekatuko dute diseinatutako produktuaren, sistemaren edo zerbitzuaren mezuen transmisio- edo komunikazio-erantzukizuna. Proiektuaren bilakaeran zehar

READeko kideek bezeroarekin balioak partekatzen ez badituzte, proiektua utzi ahal izango dute, harekin ados jarrita. Aldi berean, diseinatzaileak bezeroaren proiektua gauzatu arren, bere izena egile gisa ez agertzea erabaki dezake.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, fede ona, errespetua.

24. artikulua

READeko kideek ekosistemaren eta ingurumenaren kontserbazio optimoa lehenetsiko dute, Nazio Batuen Erakundearen (NBE) Garapen Jasangarriko Helburuak (GJH) guztiz errespetatuz.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkotasuna, profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

25. artikulua

READeko kideek diseinuaren filosofia desberdinak, diseinuaren jardun-eremu berriak eta ekosistema eta ingurumena ahalik eta ondoen kontserbatzeko pertsonen arteko lankidetzaren lehenesten duten metodologiak sustatuko dituzte. Bereziki, filosofia hauek: diseinu jasangarria eta haren aldaerak (emozionalki iraunkorra, *slow design*, estetika jasangarria, *cradle to cradle*, tokiko garapen jasangarriaren diseinua), erabiltzailean zentratutako diseinua, diseinu irekia (*open design*), diseinu unibertsala, diseinu anitza, trantsizio-diseinua, gizarte-berrikuntzarako diseinua, guztiontzako diseinu inklusiboa edo baterako diseinua.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkotasuna, profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

26. artikulua

READeko kideek «balantze hirukoitza» hartuko dute aintzat, eta gizarte-, ingurumen- eta ekonomia-inpaktu positiboak sustatuko dituzte eremu intimo/pertsonalean, profesional/laboralean, antolamenduzkoan/elkartekoan eta zibiko/sozialean.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: fede ona, errespetua.

27. artikulua

READeko kideek ez dituzte betikotuko estereotipo erlijiosoak, politikoak, arrazakoak, klasekoak, herrialdekoak, genero-identitatekoak, sexualak eta fisikoak eremu intimo/pertsonalean, profesional/laboralean, antolamenduzko/elkartekidean eta hiritar/sozialean.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: fede ona, errespetua.

28. artikulua

READeko kideek kalitate praktiko, estetiko, sinboliko eta etikoko goi mailako estandarrak sustatuko dituzte proiektuaren, ekoizpenaren, salmentaren eta kontsumoaren edo erabileraren faseetan.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, fede ona, errespetua.

29. artikulua

READeko kideek laneko bizitzan sartzen lagunduko diete ikasleei, ikasle berriei eta profesional berriei, eta haien gaitasunak eta trebetasunak ahalik eta gehien garatuko dituzte.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

30. artikulua

READeko kideek bezeroaren edo/eta erabiltzailearen intereserako jardungo dute, eginbehar profesionalaren eta herrialdeko eta autonomia-erkidegoko legediaren mugen barruan, interes pertsonalen gainetik, betiere interes orokorraren aurka ez badoaz.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

31. artikulua

READeko kideek ez dituzte aldi berean egingo beren artean lehia zuzenean sartzen diren enkarguak bezeroentzat, aurretik bezeroaren baimen informatua lortu gabe, inplikaturako bi bezeroen arteko inori kalterik sortzen ez zaion kasuetan izan ezik.

Arauk aintzat hartzen dituen printzipioak: fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

32. artikulua

READeko kideek ez dizkiete enkargu osoak beste diseinatzaile batzuei transferituko bezeroaren baimen informaturik gabe.

Arauk aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, konfidentzialtasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

33. artikulua

READeko kideek langile laguntzaileei edo/eta lankideei emandako zereginak gainbegiratu dituzte, proiektuaren prozesu osoan jardunbide profesional egokiak errespeta ditzaten.

Arauk aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

34. artikulua

READeko kideek beren bezeroei edo enkarguei buruz duten informazio guztiaren (asmoak, ekoizpen-metodoak, enpresa-antolaketa, etab.) konfidentzialtasuna gordeko dute, errekerimendu judizial bat dutenean edo/eta bezeroaren berariazko baimena dutenean izan ezik. Diseinatzaileak antzematen badu bezeroak legezkontraktasuna egin nahi duela edo egin duela, konfidentzialtasun-araua apurtu ahal izango du soilik legez baimendutako pertsonen aurrean (poliziak, ikuskatzaileak, abokatuak, fiskalak eta epaileak).

Arauk aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, konfidentzialtasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, errespetua.

35. artikulua

READeko kideak arduratuko dira beren lantaldeak konfidentzialtasun-araua betetzeaz.

Arauk aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, konfidentzialtasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, errespetua.

36. artikulua

READeko kideek proiektu-prozesuan inplikaturako kide guztien eskubideak errespetatu eta errespetaraziko dituzte, bidegabekeria-rik egin ez dadin.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

37. artikulua

READeko kideek diseinuaren xedea, funtzioak eta balio etikoak aztertuko dituzte prozesu osoan: proiektuan, ekoizpenean, salmentan edo inplementazioan, kontsumoan, erabileran edo erabilpenean.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, konfidentzialtasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

38. artikulua

READeko kideek enkarguak eta lanak modu zintzoan, duinean, egiazkoan eta gardenean bilatuko dituzte, beren meritu profesionalan, zorrotasunean, ahaleginean, gaitasunetan, eraginkortasunean, trebezietan, eskuragarritasunean eta proiektu-proposamen on bat egiteko ahalmenean oinarrituta, prezio-borroken edo bestelako jardunbide profesional txarren bidez gremioko beste kide batzuekin lehia desleialean erori gabe.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

39. artikulua

READeko kideek jardunbide profesional desegokirik ez egiteko aholkatuko diete bezeroei.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, konfidentzialtasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

40. artikulua

READeko kideek uko egingo diote enkargu bati, proiektuaren edozein fasetan, inplikatueta batek gehiegizko, legez kanpoko, moralik gabeko, ordaindu gabeko edo bidegabeko eskakizun gehigarriak bete behar baditu.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazka saihestea.

41. artikulua

READeko kideek egile-eskubideak (jabetza intelektual eta jabetza industrial) errespetatu eta errespetaraziko dituzte, eta beste lan-kide batzuen ideiak, proiektuak edo lanak ez plagiatzeko betebeharra dute, ezta hirugarrenek hala aginduta ere.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkontasuna, profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, errespetua.

42. artikulua

READeko kideek banakako edo taldeko proiektu baten egileza eskatuko dute edo horri uko egingo diote, bertan izan duten parte-hartze mailaren eta euren hasierako proposamen profesionalarekin duen originaltasun-mailaren arabera.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, errespetua.

43. artikulua

READeko kideak zuzenak izango dira lankideen lanak kritikatzeko, ezagutza eta argudio teknikoak eta arrazionalak erabiliz, proiektu-prozesuan inplikaturikoa lana edo ospea iraindu edo gutxietsi gabe.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, fede ona, errespetua.

44. artikulua

READeko kideek, aldeztu aurretik eta idatziz aurkeztuko dituzte kontratuaren baldintzak. Baldintzek hauek jasoko beharko dituzte: proiektuaren deskribapen xehatua, ordainsariak kalkulatzeko erabili diren kostuen edo oinarrien zenbatespena, egikaritzeko edo ekoizteko terminoak eta baldintzak, enkargua ordaintzeko modua, erabilerarako baldintzak, erreproduktzio-eskubideak, enkarguaren lagapena edo jabetza, aurreikusi gabeko aldaketaren kostuak eta dagokion kronograma.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, errespetua.

45. artikulua

READeko kideek zerbitzu-sarien truke egingo dituzte beren zerbitzu profesionalak. Zerbitzu-sariak murriztu edo ezabatu ahal izango dizkiete ongintzako edo irabazi-asmorik gabeko erakundeei, betiere murrizketa horrek ez badiu kalterik eragiten lanbideari edo/eta erakunde horri emandako zerbitzu-dohaintza bada.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: profesionaltasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

46. artikulua

READeko kideek hornitzaileekiko, agenteekiko, enpresekiko, senideekiko eta lanbidearekin zerikusia duten interes-talde guztiekiko autonomiari eta independentziari eutsiko diete.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezketasuna, profesionaltasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna, fede ona, interes-gatazkak saihestea, errespetu.

47. artikulua

READeko kideek ez dute komisiorik edo bestelako ordainketarik onartuko, pertsona bat lan baterako gomendatzeagatik edo enkargu bat lagatzeagatik.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: errespetua, interes-gatazkak saihestea, fede ona.

48. artikulua

READeko kideek ez dute parte hartuko kode deontologiko honen balioak errespetatzen ez dituzten oinarriak dituen lehiaketatan.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkotasuna, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

49. artikulua

READeko kideek bezeroari jakinaraziko diote eta haren onesperekin zain geratuko dira bezeroak eskatutako lanarekin diseinatzaileak lehiatzeko edo horren emaitzak argitaratzeko asmoa badu, egiletza-eskubideek hori egin beharrik gabe erabiltzeko aukera ematen badute ere.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: errespetua, fede ona, konfidentzialtasuna.

50. artikulua

READeko kideek ez dute READek edo bertako kide diren elkarteek zigortutako kide batekin lan egingo edo harekin lankidetzan arituko, baldin eta abian den proiektuan edo hurrengoetan jardunbide txarra zuzentzeari uko egiten badio.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkotasuna, profesionaltasuna, interes-gatazkak saihestea, errespetua.

51. artikulua

READeko elkarteek Kode deontologikoaren arauak behin eta berriz urratzen dituen edozein pertsona ohartarazi edo zigortuko dute.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkotasuna, erantzukizun zehatzekiko leialtasuna.

52. artikulua

READen zuzendaritza-karguak dituzten pertsonak ez dira beren onurarako kargu horiez baliatuko, ezta READeko kide diren elkarrekin ospeaz ere.

Arauak aintzat hartzen dituen printzipioak: legezkotasuna, fede ona.

Azken xedapenak

Lehenengoa. READen kode deontologikoa **aldatu** egin daiteke, Espainiako gizarteak izan ditzakeen aldaketen eta eraldaketen ondorioz, bai eta xedearen, helburuen, balioen eta lanbidearen funtzioen bilakaeraren arabera ere. READeko zuzendaritza-batzordeak edo READek osatutako etika-batzorde batek zaindu behar du egokia denean kodea **eguneratua** izan dadila, inplikaturako pertsona guztientzat tresna pedagogiko erabilgarri eta eraginkorra izaten jarrai dezan.

Bigarrena. READeko zuzendaritza-batzordeak, edo READek osatutako etika-batzordeak, kode deontologikoa READeko elkarte guztien eta diseinu-prozesuan inplikaturako pertsona guztien artean **zabaltzen** dela zaindu behar du. READ da kode deontologiko honen aplikazioaren, jarraipenaren eta betetzearen arduraduna.

Hirugarrena. READeko zuzendaritza-batzordeak edo READek osatutako etika-batzorde batek kode deontologiko horren edukia gizartearen **era pedagogikoan zabaltzeko funtzioa** gauzatu behar du.

Laugarrena. Kode deontologiko hau READen Batzar Nagusian onartu eta hurrengo egunean **jarriko da indarrean**.

Kode deontologikoa prestatzeko faseetan parte hartu duten pertsonak:

READen Kode deontologikoa Antoni Mañach-Moreno irakasleak (ESDi-URL/ULL) idatzi du, diseinuarekin erlazionatutako hainbat profesionalekin lankidetzan aritzeko prozesuaren barruan. Eskerrak guztiei beren denbora, aholku, esperientzia eta ekarpenengatik.

Dr. Ramón Alcobarro (UdG)
Jesús Ángel Alonso (DIS/READ)
Ricardo Antón (EIDE/READ)
Santiago Blanc (Di_MAD/READ)
Pedro Boj (DIP/READ)
Xavi Calvo (ADCV/READ)
José Antonio Campoy Espinosa (DIP/READ)
Dr. Bernardo Antonio Candela Sanjuan (ULL)
Cristina Cavaller Serrano
Cristina Cavaller Agustín (La Exprimidora)
Myriam Cea (DI_MAD)
Mario Contessotto Avilés
Kike Correcher (ADCV/READ)
Isabel Cutillas Fernández
Abel de Benito (ADP)
Francisco del Campo (AGA/READ)
Dr. Jesús del Hoyo Arjona (UB)
Sonia de la Iglesia García (DIP/READ)
Juanjo Díaz López (DIP/READ)
Mari Carmen Estevan (ADCV/READ)
Rodolfo Fernández
Vicente Gallega García (ADCV/READ)
Irene García Reyes (DAG/READ)
Eva García Robles (La Exprimidora)
Xosé García (DAG/READ)
David Gopar (di-Ca/READ)
Dra. Chari Hernández Borges (ULL)
Dr. Carlos Jiménez (ULL/di-Ca/READ)
Teresa Jular Pérez-Alfaro (DIP/READ)
Xabier Llordés (EIDE/READ)

Carlos G. Martín (AAD-READ)
Carlos Martín
Francisco Martínez Almagro (DIP/READ)
José Pablo Monreal Castellanos (DIP/READ)
Esther Muñoz
Carolina Muñoz Guillamón (DIP/READ)
Ginés Muñoz Pérez (DIP/READ)
María Navarro (ADCV/READ)
Dra. Raquel Pelta (UB)
Uqui Permui (DAG/READ)
Paz Quintero López
Ana María Rodríguez Camacho (di-Ca/READ)
Dra. Begoña Román Maestre (UB)
Dra. Mar Rosàs Tosas (Càtedra Ethos-URL)
Diego Rozada (AGA/READ)
Carlos Sánchez Fernández (ADCV/READ)
Sergio Sánchez Rodríguez (di-Ca/READ)
Victoria Simkute
Brigitte Sauvage (EIDE/READ)
Dr. Josep Maria Terricabras (UdG)
Dr. Francesc Torralba (Càtedra Ethos-URL)
Dr. David Vallespín (UB)
Stephanie Wurm
Esteban Zamora (AAD/READ).

Zuzenketa ortotipografikoak eta estilokoak:
Charo Cardenal de la Nuez

Disenua eta maketazioa:
Silvia González (DIEX/READ)

GALEGO

CÓDIGO DEONTOLÓXICO DO DESEÑO

**Red Española de
Asociaciones de Diseño**

AAD, ADCV, AGA, Cuenca Diseño, DAG, di-Ca, DIEX,
Dimad, DIP, DIS, EIDE, La Exprimidora

Aprobado pola Asemblea Xeral de READ
en Soria o 11 de marzo do 22.

Índice de contidos

- 1 Preámbulo** (pax. 119)
- 2 Funcións do Código deontolóxico
do deseño READ** (pax. 121)
- 3 Valores que inspiran o Código deontolóxico
do deseño READ** (pax. 125)
- 4 Estrutura do Código deontolóxico
do deseño READ** (pax. 131)
- 5 Código deontolóxico do deseño READ** (pax. 135)

1

Preámbulo

Este código foi realizado a partir da análise de 24 códigos deontolóxicos de asociacións de todo o mundo, do estudo de códigos doutros ámbitos profesionais, da lectura de bibliografía sobre a ética aplicada e de procesos participativos coas persoas asociadas ou relacionadas con READ.

Unha das vías que existen para defender a profesión é debater sobre a misión e a visión das asociacións e sobre os principios e valores éticos do deseño, e reflectir as conclusións destes debates en diferentes tipoloxías de documentos. Por este motivo READ abordou a redacción do Código deontolóxico que presentamos e porque, ademais, é un compromiso recollido no Artigo 6 dos Estatutos de READ, do 12 de novembro do 2010.

Esperamos que sirva para promover unha actitude analítica e un debate crítico que axude a consolidar a *cultura ética do deseño*.

READ é unha asociación de asociacións de deseño do territorio español que defende os intereses da profesión. Actualmente está integrada por doce asociacións de deseño e forma parte de The Bureau of European Design Associations (BEDA)

2

Funcións do Código deontolóxico do deseño READ

Os códigos deontolóxicos de deseño explicitan as responsabilidades morais que proveñen do exercicio da profesión e as boas prácticas profesionais que todas as persoas implicadas no proceso teñen dereito a esixir. Ao mesmo tempo, o Código deontolóxico de READ cumpre as seguintes funcións:

DECLARATIVA

Formula os valores e principios fundamentais sobre os que se basea a ética profesional do deseño, e presenta criterios de actuación.

IDENTIFICATIVA

Permite dar identidade e rol social á profesión, ao achegar un modelo de conduta ética e identificando as boas e as malas prácticas profesionais en deseño.

INFORMATIVA

Comunica á sociedade cales son os fundamentos e criterios éticos nos que se debería basear a relación entre as persoas implicadas no proceso de deseño e a sociedade.

DISTINTIVA

Diferencia entre os actos moralmente admitidos e os que non o están no exercicio profesional.

METODOLÓXICA/VALORATIVA

Permite establecer e valorar as circunstancias concretas de acordo con criterios xerais.

COERCITIVA

Establece elementos para o control das condutas eticamente negativas, e tamén para advertir, e sancionar no caso de que sexa necesario, a quen realiza unha mala práctica no exercicio profesional.

PROTECTORA

Defende a sociedade, a cidadanía e o propio colectivo profesional das ameazas derivadas da mala práctica profesional.

PEDAGÓXICA

Ás clásicas funcións dos códigos deontolóxicos, READ engade a función pedagóxica para as persoas que se están formando e as que xa exercen.

3

Valores que inspiran o Código deontolóxico do deseño READ

Os valores son un conxunto de características que fan que unha persoa sexa apreciada.

Son os conceptos sociais e culturais que rexen o noso comportamento como profesionais ou organizacións, as experiencias ou ideas que temos e que queremos preservar, transmitir, proxectar e ensinar, tanto se somos máis conscientes coma se o somos menos. Guían as nosas decisións no marco dun propósito de ben común co fin de xerar beneficios tanxibles para a sociedade. Aprendémolos por ósmose dos comportamentos doutras persoas ou das experiencias vividas. Os valores que as institucións proclaman deben ser os mesmos que practican.

Este documento nútrese dos valores que a miúdo inspiran a práctica profesional das persoas asociadas a READ e que foron recollidos en diferentes talleres participativos:

Valor para conservar o medio ambiente.

SUSTENTABILIDADE

Valor que permite poñer en práctica o deseño sen xerar ningún perigo irreversible para a dignidade das persoas, da sociedade e do medio ambiente.

Valor que despraza a importancia do lucro, que tradicionalmente era o motivo final da produción de bens, cara a unha posición secundaria.

Desmente a idea de que onde hai diñeiro non hai ética e onde hai ética non hai diñeiro. Levar a cabo proxectos sustentables permite asegurar a sobrevivencia do ser humano na Terra.

Valor para construír un mellor futuro.

CRÍTICA

Valor que fai posible analizar todas as formas de construción do mundo a través do deseño e debater sobre elas de forma argumentada e xustificada. Valor que permite enumerar virtudes, defectos e patróns de todos os modelos no desenvolvemento de proxectos (tradicionais ou innovadores), de todas as filosofías do deseño e de todos os ámbitos de actuación do deseño, cos ollos e a mente abertas, para mellorar a calidade de vida de todas as persoas.

***Valor que provén
da interioridade.***

COMPROMISO

Un valor actitudinal que activa as persoas para tomar parte na construción da realidade, que as implica en cambiar as estruturas negativas do mundo no que viven para transformalo positivamente a través das súas capacidades, habilidades, ferramentas e métodos de deseño da forma máis coherente posible. Coherencia que ten que ver coa fidelidade ás propias ideas; con buscar o equilibrio entre o que pensamos (proxectamos), o que dicimos (comunicamos) e o que facemos (producimos), máis aló de presións externas ou intereses individuais, tan comúns no deseño.

RESPECTO

El valor del respeto implica el reconocimiento de las cosas, las personas y la naturaleza y tratarlas con esmero, nobleza, dignidad y admiración. O valor do respecto implica o recoñecemento das cousas, as persoas e a natureza e tratalas con esmero, nobreza, dignidade e admiración. O respecto á alteridade é importante no deseño. Sen persoas, o deseño non ten sentido. Os outros son un valor en si mesmos e son absolutamente necesarios para o desenvolvemento do deseño. As novas filosofías do deseño como o codeseño, o deseño universal ou o deseño pluriversal baséanse no recoñecemento dos outros como valores activos para a construción do mundo. Deseñamos cos outros e para os outros.

Conporta deixar que as outras persoas se expresen recoñecendo o valor do que achegan e prestando atención activa, liberándonos de prexuízos, para comprender toda a información que nos transmiten e xerar coñecemento.

***Valor que provén
da vida cotiá.***

Escoitar con respecto implica poñerse á disposición das persoas que falan e que nos explican as súas experiencias. Enriquecer o deseño pasa pola escoita activa e a recepción crítica das diferentes voces. Coa escoita poderemos establecer un diálogo entre persoas sendo conscientes do que pensan, o que nos permitirá deseñar mellor, contrastar ideas, atopar solucións diferentes e posicións intermedias.

CREATIVIDADE

***Valor para construír
un mellor futuro.***

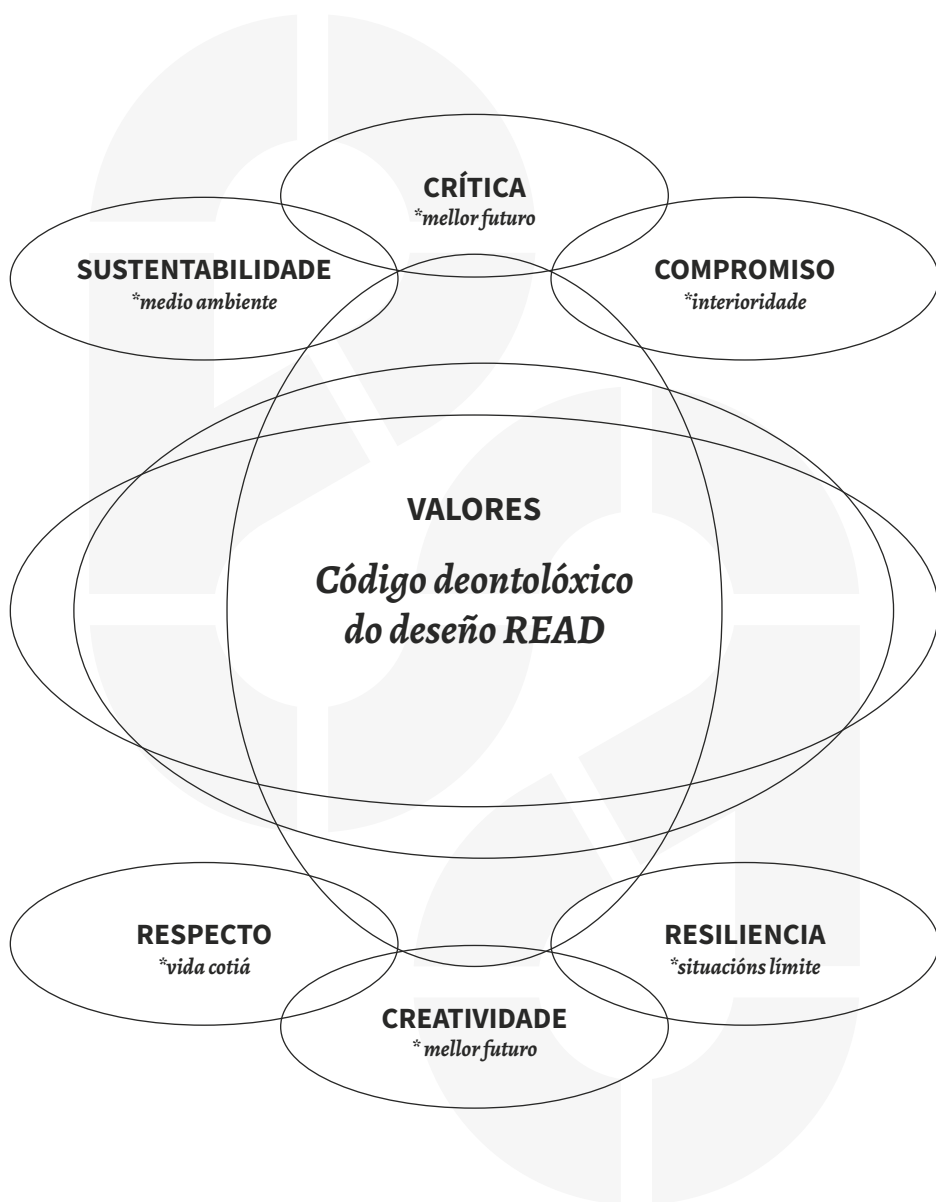
En deseño, o valor da creatividade é a capacidade de idear novas maneiras de ver a realidade, de reformular as preguntas e os problemas para que xurdan novos camiños, e de dar solucións adecuadas, enxeñosas, novas, inesperadas á realidade na que vivimos. Para o deseñador e a deseñadora, a creatividade é tanto unha actitude como un método de traballo.

RESILIENCIA

***Valor para afrontar
situacións límite.***

É a capacidade das persoas de persistir a pesar das tensións ou adversidades que van atopando polo camiño. As persoas que se dedican ao deseño utilizan o seu enxeño, a tenacidade, o esforzo, a creatividade e a capacidade de comprender a contorna para atopar solucións ás adversidades que se lles presentan en situacións límite.

Enriquecer o deseño pasa pola escoita activa e a recepción crítica das diferentes voces.

4

Estructura do Código deontolóxico do deseño READ

O nivel 1

do artigo 1 ao 6

Pretende facer explícitos os **principios** que teñen todas as **éticas aplicadas**, e convertelos en regras. Desta forma, os principios dos que parte toda reflexión da ética aplicada transfórmanse en ferramentas para analizar criticamente os feitos do día a día. O nivel 1 permite analizar a práctica profesional e saber se unha decisión que tomamos cumpre un estándar ético básico. Ao mesmo tempo, se alguén quixese converter unha acción profesional nunha regra do nivel 3, poderá preguntarse se a regra que vai redactar cumpre os principios das éticas aplicadas e por tanto é pertinente incluíla no Código deontolóxico.

- **Beneficencia:** as persoas que aplican a ética profesional procuran facer o ben.
- **Non maleficencia:** cando non é posible facer o ben, debemos implicarnos en non facer o mal.
- **Respecto á autonomía:** toda persoa debe actuar de forma autónoma, ser responsable dela mesma e non permitir a tutela ou o sometemento á autoridade doutras persoas sen un motivo xustificado. A autonomía implica facer o ben contando co resto de persoas implicadas.
- **Rigor:** de esixencia global, que abarca a totalidade da persoa e das relacións sociais.
- **Xustiza:** distribuír de forma equitativa, con igual dereito para todas as persoas e con imparcialidade.
- **Transparencia:** evitar calquera privilexio dando voz a todas as persoas e mostrando de forma clara e sen dificultades o sentido das eleccións realizadas, con xustiza, sen infrinxir o principio de confidencialidade.

O nivel 2

do artigo 7 ao 13

Pretende facer explícitos os principios xerais que teñen todos os códigos deontolóxicos. As regras dun código deontolóxico deben regular a forma de cumprir coa *legalidade*, a *profesionalidade*, a *confidencialidade*, a *fidelidade* a *responsabilidades concretas*, a *boa fe*, *evitar conflitos de intereses* e o *respecto* a todas as persoas implicadas no proceso de deseño. Desta maneira, o nivel 2 tamén actúa como ferramenta de validación das regras do nivel 3.

- **Legalidade:** todo código ético ten por marco a legalidade, pero sempre pode ir máis aló dela, para garantir dereitos aínda non amparados pola lei. Traballar para empresas que comercializan drogas legais non está prohibido por lei, pero quen diseña pode optar, con criterios éticos, por non ofrecer os seus servizos a estas empresas.
- **Profesionalidade:** fai referencia tanto aos suxeitos do código ético como ao trato á persoa usuaria. O criterio de profesionalidade réxese universalmente polos principios de beneficencia e de non maleficencia.
- **Confidencialidade:** son confidenciais os datos que afecten a terceiras persoas ou que poidan danar a honra e a reputación, e en deseño, aqueles que afectan á propiedade intelectual e á industrial. Sitúanse fóra do principio de confidencialidade as esixencias da lei.
- **Fidelidade a responsabilidades concretas:** reafirma a profesionalidade en referencia ao propio lugar na empresa.
- **Boa fe:** implica franqueza e honestidade.
- **Evitar conflitos de intereses:** como os nepotismos, os tratos de favor, a confrontación entre os intereses da empresa e os das persoas consumidoras e usuarias, do país, etcétera.
- **Respecto:** todo o código está ao servizo das persoas consumidoras e usuarias, tidas en conta como axentes sociais.

O nivel 3

do artigo 14 ao 52

É unha guía de comportamento moral creada a partir da compilación en procesos participativos da experiencia profesional de diferentes persoas e a transformación desa experiencia en regras que pretenden promover as boas prácticas e evitar as malas prácticas en deseño.

Con esta estrutura de 3 niveis, que van dos principios xerais das éticas aplicadas ás regras concretas da práctica profesional do deseño, preténdese crear unha ferramenta para entender como se formulan as regras do código sen necesidade de ser expertos en ética aplicada.

Calquera profesional do deseño que se enfrente a un dilema ou conflito de intereses que non estea contemplado nas regras do nivel 3 (do artigo 14 ao 52) pode tomar decisións éticas durante a praxe profesional apoiándose nos **principios xerais do Código deontolóxico do deseño** (nivel 2: do artigo 7 ao 13), ou nos **principios xerais da ética aplicada ao deseño** (nivel 1: do artigo 1 ao 6).

Desta maneira, temos en consideración tanto a complexidade do mundo profesional como a simplicidade das regras éticas.

5

Código deontológico do diseño READ

Artigo 1

As persoas asociadas a READ procurarán facer o ben nos ámbitos íntimo/persoal, profesional/laboral, organizativo/asociativo e cívico/social.

Principio xeral da ética aplicada ao deseño.

Artigo 2

As persoas asociadas a READ evitarán facer mal ningún nos ámbitos íntimo/persoal, profesional/laboral, organizativo/asociativo e cívico/social, cando non puideren facer o ben.

Principio general de la ética aplicada al diseño.

Artigo 3

As persoas asociadas a READ actuarán desde a autonomía profesional, que consta da liberdade de tomar decisións dentro dos límites da lexislación vixente, do respecto aos dereitos prioritarios, do cumprimento de contratos sociais e da praxe dos principios éticos universais.

Principio xeral da ética aplicada ao deseño.

Artigo 4

As persoas asociadas a READ serán rigorosas no exercicio da súa profesión, promovendo a calidade, a esixencia, a tenacidade, o esforzo, a procura do óptimo e a vontade de mellora.

Principio xeral da ética aplicada ao deseño.

Artigo 5

As persoas asociadas a READ serán xustas durante todo o proceso de creación, incluído todo o ciclo de vida dos seus deseños, atendendo á imparcialidade, a equidade, o equilibrio e a proporcionalidade entre persoas e no uso dos recursos limitados.

Principio xeral da ética aplicada ao deseño.

Artigo 6

As persoas asociadas a READ serán transparentes e promoverán a transparencia en todas as actuacións que realicen nos ámbitos

íntimo/persoal, profesional/laboral, organizativo/asociativo e cívico/social, para facer comprensible o seu traballo, os seus procesos e métodos, e para evitar privilexios, conflitos ou tensións e garantir o dereito á liberdade de expresión.

Principio xeral da ética aplicada ao deseño.

Artigo 7

As persoas asociadas a READ actuarán conforme á legalidade, e respectarán os dereitos humanos básicos e os principios éticos universais.

Principio xeral dos códigos deontolóxicos.

Artigo 8

As persoas asociadas a READ actuarán conforme á profesionalidade, exercendo a súa actividade con rigor, capacidade, esforzo, coñecementos, altas competencias, autonomía e servizo público; facendo o ben e evitando males a quen teña algún tipo de implicación no proceso de deseño.

Principio xeral dos códigos deontolóxicos.

Artigo 9

As persoas asociadas a READ manterán a confidencialidade de toda a información e datos adquiridos durante o seu traballo que poidan danar a reputación, a honra, afectar á propiedade intelectual/industrial ou supoñer unha desvantaxe respecto a outros implicados na profesión. O principio de confidencialidade deixará de estar vixente cando así o requira ou veña imposto por unha resolución xudicial.

Principio xeral dos códigos deontolóxicos.

Artigo 10

As persoas asociadas a READ actuarán con fidelidade ás súas responsabilidades profesionais concretas en referencia ao lugar de traballo que ocupen ou ás funcións que se desenvolvan na empresa.

Principio xeral dos códigos deontolóxicos.

Artigo 11

As persoas asociadas a READ actuarán conforme á boa fe, pensando nas demais persoas á hora de proxectar e producir, desde a veracidade, a transparencia, as boas intencións e a honestidade.

Principio xeral dos códigos deontolóxicos.

Artigo 12

As persoas asociadas a READ evitarán conflitos de intereses, impedindo calquera nepotismo ou trato de favor e evitando a confrontación entre os intereses dunha persoa ou empresa e os intereses doutras persoas implicadas ou profesionais.

Principio xeral dos códigos deontolóxicos.

Artigo 13

As persoas asociadas a READ actuarán con respecto, velando pola autonomía e o recoñecemento do valor integral de todas as persoas, institucións e dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable (ODS) da Organización das Nacións Unidas (ONU), poñendo especial énfase na protección social e ambiental.

Principio xeral dos códigos deontolóxicos.

Artigo 14

As persoas asociadas a READ observarán os dereitos humanos e por tanto non actuarán de maneira que promovan a discriminación de ningunha persoa por raza, orixes étnicas, relixión, condición social, identidade de xénero ou calquera outra razón enunciada na Declaración Universal de Dereitos Humanos.

Principios aos que atende a regra: respecto, boa fe, evitar conflitos de intereses.

Artigo 15

As persoas asociadas a READ cumprirán e respectarán as leis recollidas nos tratados internacionais, a lexislación da Unión Europea, a Constitución, as leis orgánicas e ordinarias, os decretos lexislativos

e os decretos leis, os regulamentos do Estado e das comunidades autónomas ou do lugar no que traballen.

Principio ao que atende a regra: legalidade.

Artigo 16

As persoas asociadas a READ defenderán coa súa actividade profesional o status, a honra, a dignidade e a integridade do deseño observando as boas prácticas profesionais, os principios éticos, as necesidades das persoas, os obxectivos da profesión e dos proxectos en curso, as regras, as normas, os regulamentos, as recomendacións, as decisións, os ditames, os convenios laborais, os principios ou as directivas de READ, das asociacións das que formen parte ou doutras institucións relacionadas co proxecto en curso.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, confidencialidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 17

As persoas asociadas a READ informarán a asociación das malas prácticas realizadas por calquera das partes implicadas no proceso de creación que entren en conflito coas leis ou os principios xerais das éticas aplicadas e dos códigos deontolóxicos.

Principios aos que atende a regra: legalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, evitar conflitos de intereses.

Artigo 18

As persoas asociadas a READ teñen a responsabilidade de propoñer solucións e camiños alternativos ás malas prácticas xeradas polas persoas implicadas no proceso de deseño, e de colaborar, xunto a estas persoas, na súa aplicación efectiva.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas.

Artigo 19

As persoas asociadas a READ procurarán adquirir coñecementos e competencia profesional recoñecidos pola comunidade educativa e/ou profesional a través da investigación, a formación continuada e a experiencia laboral e facilitarán a adquisición de coñecementos das persoas ao seu cargo.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas.

Artigo 20

As persoas asociadas a READ demostrarán os seus coñecementos e experiencia con documentos recoñecidos pola comunidade educativa e/ou profesional cando iso sexa requirido por persoas implicadas ou derive dunha esixencia legal.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade.

Artigo 21

As persoas asociadas a READ cumprirán coas obrigas tributarias, financeiras e contables con todas as persoas, institucións públicas ou privadas implicadas na súa práctica profesional (asociacións, colexios oficiais, persoal, provedores, administracións públicas, gobernos).

Principios aos que atende a regra: legalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, profesionalidade.

Artigo 22

As persoas asociadas a READ realizarán as encargas en relación recíproca e colaborativa con quen as contrata dentro dos límites do deber profesional e a lexislación do país e a comunidade autónoma, por encima dos intereses persoais.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 23

As persoas asociadas a READ compartirán con quen as contrata a responsabilidade pola transmisión ou comunicación das mensaxes

do produto, sistema ou servizo deseñados. Se durante a evolución do proxecto as persoas asociadas a READ non comparten os valores con quen as contrata, poderán abandonar o proxecto de mutuo acordo. Ao mesmo tempo, poden executar o proxecto encargado e desvincular a súa autoría da publicación.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, boa fe, respecto.

Artigo 24

As persoas asociadas a READ actuarán priorizando a óptima conservación do ecosistema e o medio ambiente, con pleno respecto aos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable (ODS) da Organización das Nacións Unidas (ONU). Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 25

As persoas asociadas a READ promoverán as diferentes filosofías do deseño, os novos ámbitos de actuación do deseño e as metodoloxías que prioricen a cooperación entre persoas para a óptima conservación do ecosistema e o medio ambiente. Particularmente, filosofías como o deseño sustentable e as súas variantes (emocionalmente duradeiro, *slow design*, estética sustentable, *cradle to cradle*, deseño de desenvolvemento local sustentable), o deseño centrado nas persoas usuarias, o deseño aberto (*open design*), o deseño universal, o deseño pluriversal, o deseño de transición, o deseño para a innovación social, o deseño inclusivo ou o codeseño.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 26

As persoas asociadas a READ observarán o «triplo balance» e promoverán os impactos sociais, medioambientais e económicos positivos

nos ámbitos íntimo/persoal, profesional/laboral, organizativo/asociativo e cívico/social.

Principios aos que atende a regra: boa fe, respecto.

Artigo 27

As persoas asociadas a READ non perpetuarán os estereotipos relixiosos, políticos, raciais, de clase, de país, de identidade de xénero, sexuais e físicos nos ámbitos íntimo/persoal, profesional/laboral, organizativo/asociativo e cívico/social.

Principios aos que atende a regra: boa fe, respecto.

Artigo 28

As persoas asociadas a READ fomentarán elevados estándares de calidade práctica, estética, simbólica e ética nas fases do proxecto, produción, venda e consumo ou uso.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, boa fe, respecto.

Artigo 29

As persoas asociadas a READ axudarán e educarán a estudantes, novos/as graduados/as e novos/as profesionais na entrada na vida laboral, para desenvolver ao máximo as súas capacidades e habilidades.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, respecto.

Artigo 30

As persoas asociadas a READ actuarán en interese da súa clientela e/ou persoas usuarias dentro dos límites do deber profesional e a lexislación do país e a comunidade autónoma, por riba dos intereses persoais, sempre que non vaian en contra do interese xeral.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 31

As persoas asociadas a READ non traballarán simultaneamente para clientes ou realizarán encargas que entren en competencia directa entre si sen ter obtido previamente o seu consentimento informado, agás nos casos nos que non se xeren males a ningunha das partes implicadas.

Principios aos que atende a regra: boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 32

As persoas asociadas a READ non transferirán encargas enteiras a outros deseñadores ou deseñadoras sen o consentimento informado de quen as contrata.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, confidencialidade, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 33

As persoas asociadas a READ supervisarán as tarefas confiadas ao persoal auxiliar e/ou persoas colaboradoras para que respecten as boas prácticas profesionais durante todo o proceso de creación.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 34

As persoas asociadas a READ manterán a confidencialidade de toda a información de que dispoñan sobre o proxecto e quen o encarga (intencións, métodos de produción, organización empresarial etc.), excepto cando teñan un requirimento xudicial e/ou dispoñan do seu consentimento. Se o deseñador ou a deseñadora percibe que quen contrata quere cometer ou cometeu unha ilegalidade, soamente poderá romper a regra de confidencialidade perante persoal autorizado legalmente (policía, inspección, avogacía, fiscalía e xudicatura).

Principios aos que atende a regra: legalidade, confidencialidade, fidelidade a responsabilidades concretas, respecto.

Artigo 35

As persoas asociadas a READ responsabilizaranse do cumprimento por parte do seu equipo de traballo da norma de confidencialidade.

Principios aos que atende a regra: legalidade, confidencialidade, fidelidade a responsabilidades concretas, respecto.

Artigo 36

As persoas asociadas a READ respectarán e farán respectar os dereitos dos/das colegas e de todas as persoas implicadas no desenvolvemento do proxecto para evitar que se cometan inxustizas.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 37

As persoas asociadas a READ observarán a misión, funcións e os valores éticos do deseño durante todo o proceso: proxecto, produción, venda ou implementación, consumo, uso ou utilización.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, confidencialidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 38

As persoas asociadas a READ buscarán encargos e traballos de maneira honesta, digna, veraz e transparente. Para isto basearanse nos seus méritos profesionais, o seu rigor, a súa laboriosidade, as súas capacidades, a súa eficiencia, as súas competencias, a súa dispoñibilidade e a súa capacidade de realizar unha boa proposta de proxecto, sen incorrer en competencia desleal con outros/as compañeiros/as de gremio a través de guerras de prezos ou outras malas prácticas profesionais.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 39

As persoas asociadas a READ aconsellarán a súa clientela que non incorra en malas prácticas profesionais.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, confidencialidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 40

As persoas asociadas a READ rexeitarán unha encarga, en calquera fase do proxecto, se se ven forzadas por calquera das partes implicadas a cumprir con esixencias adicionais abusivas, ilegais, inmorais, non retribuídas ou inxustas.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, boa fe, evitar conflitos de intereses.

Artigo 41

As persoas asociadas a READ respectarán e farán respectar os dereitos de autoría (propiedade intelectual e propiedade industrial) e teñen o deber de non plaxiar, conscientemente, nin baixo instrucións de terceiros, as ideas, proxectos ou obras de colegas de profesión.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, respecto.

Artigo 42

As persoas asociadas a READ reclamarán ou renunciarán á autoría dun proxecto individual ou colectivo en función do grao de participación que tivesen e do grao de respecto de orixinalidade á súa proposta profesional inicial.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, respecto.

Artigo 43

As persoas asociadas a READ serán xustas na crítica aos traballos dos demais compañeiros e compañeiras, e usarán coñecementos e argumentos técnicos e racionais, sen denigrar nin menosprezar o traballo ou a reputación das persoas implicadas no proceso de creación.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, boa fe, respecto.

Artigo 44

As persoas asociadas a READ presentarán, previamente e por escrito, as condicións contractuais. Estas condicións deberán incorporar a descrición detallada do proxecto, a estimación de custos ou bases sobre as que están calculados os honorarios, os termos e condicións de realización ou produción, o modo de pagamento da encarga, as condicións de uso, os dereitos de reprodución, a cesión ou propiedade da encarga, os custos dos cambios non previstos e o correspondente cronograma.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, respecto.

Artigo 45

As persoas asociadas a READ realizarán os seus servizos profesionais a cambio de honorarios. Só poderán reducir ou eliminar honorarios a organizacións benéficas ou sen ánimo de lucro, sempre que a dita redución non supoña un prexuízo para a profesión e/ou forme parte dunha doazón de servizos á devandita entidade.

Principios aos que atende a regra: profesionalidade, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 46

As persoas asociadas a READ manterán a autonomía e a independencia con respecto a provedores, axentes, empresas, parentes e calquera grupo de interese implicado ou relacionado coa profesión.

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, fidelidade a responsabilidades concretas, boa fe, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 47

As persoas asociadas a READ non aceptarán comisións ou pagamentos de calquera outro tipo polo simple feito de recomendar a unha persoa para un traballo ou ceder unha encarga.

Principios aos que atende a regra: respecto, evitar conflitos de intereses, boa fe.

Artigo 48

As persoas asociadas a READ non participarán en ningún concurso cuxas bases non respecten os valores deste Código deontolóxico.

Principios aos que atende a regra: legalidade, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 49

As persoas asociadas a READ informarán e esperarán a aprobación da parte contratante se queren concursar ou publicar os resultados do traballo encargado, aínda que os dereitos de autoría permitan a súa utilización sen a necesidade de facelo.

Principios aos que atende a regra: respecto, boa fe, confidencialidade.

Artigo 50

As persoas asociadas a READ non traballarán ou colaborarán cun membro sancionado por READ ou polas asociacións membro se se negase a rectificar unha mala praxe no proxecto en curso ou nos seguintes..

Principios aos que atende a regra: legalidade, profesionalidade, evitar conflitos de intereses, respecto.

Artigo 51

As asociacións de READ advertirán ou sancionarán a calquera persoa que viole as regras do Código deontolóxico de forma reincidente.

Principios aos que atende a regra: legalidade, fidelidade a responsabilidades.

Artigo 52

As persoas que teñan cargos directivos en READ non se aproveitarán dos ditos cargos, e tampouco do prestixio das asociacións que pertencen a READ, en beneficio propio.

Principios aos que atende a regra: legalidade, boa fe.

Disposicións finais

Primeira. O Código deontolóxico de READ é susceptible de ser **modificado** en virtude dos cambios e das transformacións que experimente a sociedade española e tamén en función da evolución da misión, dos obxectivos, os valores e as funcións da profesión. A xunta directiva de READ, ou un comité de ética constituído por READ, debe velar para que o código sexa **actualizado**, cando sexa pertinente, para que siga sendo unha ferramenta pedagóxica útil e eficiente para todas as persoas implicadas.

Segunda. A xunta directiva de READ, ou un comité de ética constituído por READ, debe velar pola **difusión** do Código deontolóxico entre todas as asociacións de READ, e tamén, entre todas as persoas implicadas no proceso de deseño. READ é responsable da aplicación, o seguimento e o cumprimento deste Código deontolóxico.

Terceira. A xunta directiva de READ, ou un comité de ética constituído por READ, debe desenvolver unha **función de difusión pedagóxica** dentro da sociedade do contido deste Código deontolóxico.

Cuarta. Este Código deontolóxico **entrará en vigor** desde o día seguinte á súa aprobación na Asemblea de READ.

Persoas colaboradoras en diferentes fases da realización do Código deontolóxico:

O Código deontolóxico de READ foi redactado polo profesor Antoni Mañach-Moreno (ESDi-URL/ ULL) nun proceso colaborativo con diferentes profesionais relacionados co deseño. Dámoslles as grazas polo seu tempo, os seus consellos, a súa experiencia e achegas a todas as persoas implicadas.

Dr. Ramón Alcobarro (UdG)
Jesús Ángel Alonso (DIS/READ)
Ricardo Antón (EIDE/READ)
Santiago Blanc (Di_MAD/READ)
Pedro Boj (DIP/READ)
Xavi Calvo (ADCV/READ)
José Antonio Campoy Espinosa (DIP/READ)
Dr. Bernardo Antonio Candela Sanjuan (ULL)
Cristina Cavaller Serrano
Cristina Cavaller Agustín (La Exprimidora)
Myriam Cea (DI_MAD)
Mario Contessotto Avilés
Kike Correcher (ADCV/READ)
Isabel Cutillas Fernández
Abel de Benito (ADP)
Francisco del Campo (AGA/READ)
Dr. Jesús del Hoyo Arjona (UB)
Sonia de la Iglesia García (DIP/READ)
Juanjo Díaz López (DIP/READ)
Mari Carmen Estevan (ADCV/READ)
Rodolfo Fernández
Vicente Gallega García (ADCV/READ)
Irene García Reyes (DAG/READ)
Eva García Robles (La Exprimidora)
Xosé García (DAG/READ)
David Gopar (di-Ca/READ)
Dra. Chari Hernández Borges (ULL)
Dr. Carlos Jiménez (ULL/di-Ca/READ)
Teresa Jular Pérez-Alfaro (DIP/READ)
Xabier Llordés (EIDE/READ)

Carlos G. Martín (AAD-READ)
Carlos Martín
Francisco Martínez Almagro (DIP/READ)
José Pablo Monreal Castellanos (DIP/READ)
Esther Muñoz
Carolina Muñoz Guillamón (DIP/READ)
Ginés Muñoz Pérez (DIP/READ)
María Navarro (ADCV/READ)
Dra. Raquel Pelta (UB)
Uqui Permui (DAG/READ)
Paz Quintero López
Ana María Rodríguez Camacho (di-Ca/READ)
Dra. Begoña Román Maestre (UB)
Dra. Mar Rosàs Tosas (Càtedra Ethos-URL)
Diego Rozada (AGA/READ)
Carlos Sánchez Fernández (ADCV/READ)
Sergio Sánchez Rodríguez (di-Ca/READ)
Victoria Simkute
Brigitte Sauvage (EIDE/READ)
Dr. Josep Maria Terricabras (UdG)
Dr. Francesc Torralba (Càtedra Ethos-URL)
Dr. David Vallespín (UB)
Stephanie Wurm
Esteban Zamora (AAD/READ).

Corrección ortográfica e de estilo:
Charo Cardenal de la Nuez

Deseño e maquetación:
Silvia González (DlEX/READ)

VALENCIÀ

Versió 1, de març 2022

CODI DEONTOLÒGIC DEL DISSENY

**Red Española de
Asociaciones de Diseño**

AAD, ADCV, AGA, Cuenca Diseño, DAG, di-Ca, DIEX,
Dimad, DIP, DIS, EIDE, La Exprimidora

Aprovat per l'Assemblea General de READ
a Sòria l'11 de març del 22.

Índex de continguts

- 1 Preàmbul** (pàg. 155)
- 2 Funcions Codi deontològic del disseny READ** (pàg. 157)
- 3 Valors que inspiren el Codi deontològic
del disseny READ** (pàg. 161)
- 4 Estructura del Codi deontològic
del disseny READ** (pàg. 167)
- 5 Codi deontològic del disseny READ** (pàg. 171)

1

Preàmbul

Aquest codi ha sigut realitzat a partir de l'anàlisi de 24 codis deontològics d'associacions de tot el món, de l'estudi de codis d'altres àmbits professionals, de la lectura de bibliografia sobre l'ètica aplicada i de processos participatius amb les persones associades o relacionades amb READ.

Una de les vies que existeixen per a defensar la professió és debatre sobre la missió i la visió de les associacions i sobre els principis i valors ètics del disseny, i reflectir les conclusions d'aquests debats en diferents tipologies de documents. Per aquest motiu READ ha abordat la redacció del Codi deontològic que presentem i perquè, a més, és un compromís recollit en l'Article 6 dels Estatuts de READ, del 12 de novembre del 2010.

Esperem que servisca per a promoure una actitud analítica i un debat crític que ajude a consolidar la *cultura ètica del disseny*.

READ és una associació d'associacions de disseny del territori espanyol que defensa els interessos de la professió. Actualment està integrada per dotze associacions de disseny i forma part de The Bureau of European Design Associations (BEDA).

2

Funcions del Codi deontològic del disseny READ

Els codis deontològics de disseny expliciten les responsabilitats morals que provenen de l'exercici de la professió i les bones pràctiques professionals que totes les persones implicades en el procés tenen dret a exigir. Al mateix temps, el Codi deontològic de READ compleix les següents funcions:

DECLARATIVA

Formula els valors i principis fonamentals sobre els quals es basa l'ètica professional del disseny, aportant criteris d'actuació.

IDENTIFICATIVA

Permet donar identitat i rol social a la professió, aportant un model de conducta ètica i identificant les bones i les males pràctiques professionals en disseny.

INFORMATIVA

Comunica a la societat quins són els fonaments i criteris ètics en els quals s'hauria de basar la relació entre les persones implicades en el procés de disseny i la societat.

DISTINTIVA

Diferència entre els actes moralment admesos i els que no ho estan en l'exercici professional.

METODOLÒGICA/VALORATIVA

Permet establir i valorar les circumstàncies concretes d'acord amb criteris generals.

COERCITIVA

Estableix elements per al control de les conductes èticament negatives, així com per a advertir, i sancionar en el cas que siga necessari, als qui realitzen una mala pràctica en l'exercici professional.

PROTECTORA

Defensa a la societat, a la ciutadania i al propi col·lectiu professional de les amenaces derivades de la mala pràctica professional.

PEDAGÒGICA

A les clàssiques funcions dels codis deontològics, READ afegeix la funció pedagògica per a les persones que s'estan formant i les que ja exerceixen.

3

Valors que inspiren el Codi deontològic del disseny READ

Els valors són un conjunt de qualitats que fan que una persona siga benvolguda.

Són els conceptes socials i culturals que regeixen el nostre comportament com a professionals o organitzacions, les experiències o idees que tenim i que volem pre-servar, transmetre, projectar i ensenyar, tant si som més conscients com si ho som menys. Guien les nostres decisions en el marc d'un propòsit de bé comú amb la finalitat de generar beneficis tangibles per a la societat. Els aprenem, per osmosi dels comportaments d'altres persones o de les experiències viscudes. Els valors que les institucions proclamen han de ser els mateixos que practiquen.

Aquest document es nodreix dels valors que sovint inspiren la pràctica professional de les persones associades a READ i que van ser recollits en diferents tallers participatius:

Valor per a conservar el medi ambient.

SOSTENIBILITAT

Valor que permet posar en pràctica el disseny sense generar cap perill irreversible per a la dignitat de les persones, de la societat i del medi ambient. Valor que desplaça la importància del lucre, que tradicionalment era el motiu final de la producció de béns, cap a una posició secundària. Desmenteix la idea que on hi ha diners no hi ha ètica i on hi ha ètica no hi ha diners. Dur a terme projectes sostenibles permet assegurar la pervivència de l'ésser humà en la Terra.

Valor per a construir un millor futur

CRÍTICA

Valor que fa possible analitzar totes les formes de construcció del món a través del disseny i debatre sobre elles de forma argumentada i justificada. Valor que permet enumerar virtuts, defectes i patrons de tots els models projectuals (tradicionals o innovadors), de totes les filosofies del disseny i de tots els àmbits d'actuació del disseny, amb la ment i els ulls oberts, per a millorar la qualitat de vida de totes les persones.

***Valor que prové de
la interioritat.***

COMPROMÍS

Un valor actitudinal que activa a les persones per a prendre part en la construcció de la realitat, implicant-se a canviar les estructures negatives del món en el qual vivim i transformar-lo positivament a través de les seues capacitats, habilitats, eines i mètodes de disseny de la forma més coherent possible. Coherència que té a veure amb la fidelitat a les pròpies idees; amb buscar l'equilibri entre allò que pensem (projectem), allò que diem (comuniquem) i allò que fem (produïm), més enllà de pressions externes o interessos individuals, tan comuns en el disseny.

RESPECTE

El valor del respecte implica el reconeixement de les coses, les persones i la naturalesa i tractar-les amb atenció, noblesa, dignitat i admiració. El respecte a l'alteritat és important en el disseny. Sense persones, el disseny no té sentit. Els altres són un valor en si mateixos i són absolutament necessaris per al desenvolupament del disseny. Les noves filosofies del disseny com el codisseny, el disseny universal o el disseny pluriversal es basen en el reconeixement dels altres com a valors actius per a la construcció del món. Dissenyem amb els altres i per als altres.

Comporta deixar que les altres persones s'expressen i reconèixer el valor del que aporten parant atenció activa i alliberant-nos de prejudicis, per a comprendre tota la informació que ens transmeten i generar coneixement. Escoltar amb respecte implica posar-se a la disposició de les persones que parlen i que ens expliquen les seues experiències.

***Valor que prové de
la vida quotidiana.***

Enriquir el disseny passa per l'escolta activa i la recepció crítica de les diferents veus. Amb l'escolta podrem establir un diàleg entre persones sent conscients del que pensen i així podrem dissenyar millor, contrastant idees, trobant solucions diferents i posicions intermèdies.

CREATIVITAT

***Valor per a construir
un millor futur.***

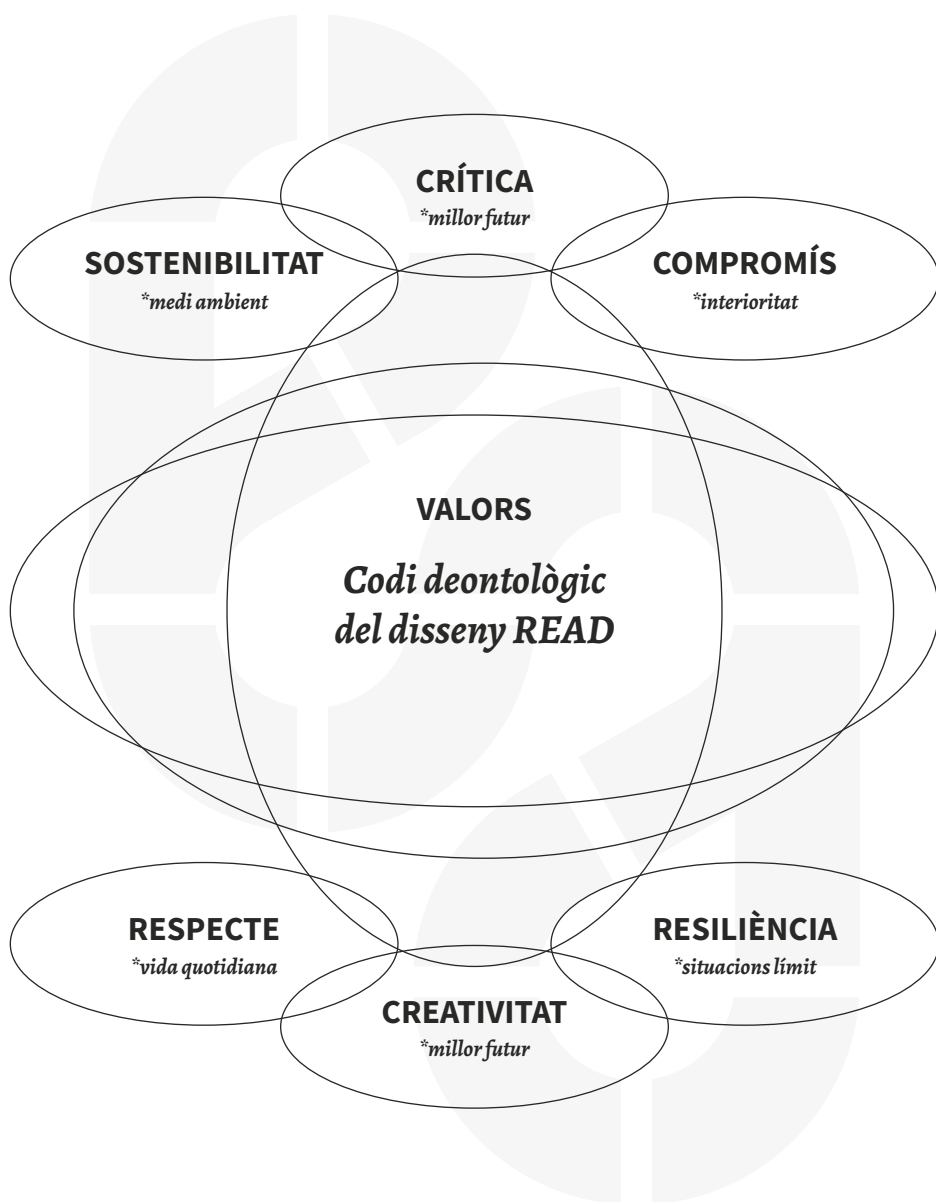
En disseny, el valor de la creativitat és la capacitat d'idear noves maneres de veure la realitat, de reformular les preguntes i els problemes perquè sorgisquen nous camins, i de donar solucions adequades, enginyoses, noves, inesperades a la realitat en la qual vivim. Per al dissenyador, la creativitat és tant una actitud com un mètode de treball.

RESILIÈNCIA

***Valor per a afrontar
situacions límit.***

És la capacitat de les persones de persistir malgrat les tensions o adversitats que van trobant pel camí. Les persones que es dediquen al disseny utilitzen el seu ingeni, la tenacitat, l'esforç, la creativitat i la capacitat de comprendre l'entorn per a trobar solucions a les adversitats que se'ls presenten en situacions límit.

*Enriquir el disseny passa per l'escolta activa i
la recepció crítica de les diferents veus.*

4

Estructura del Codi deontològic del disseny READ

El nivell 1

de l'article 1 al 6

Pretén fer explícits **els principis** que tenen totes les **ètiques aplicades**, convertint-los en regles. D'aquesta manera, els principis dels quals parteix tota reflexió de l'ètica aplicada es converteixen en eines per a analitzar críticament els fets del dia a dia. El nivell 1 permet analitzar la pràctica professional i saber si una decisió que prenem compleix un estàndard ètic bàsic. Al mateix temps, si algú volguera convertir una acció professional en una regla del nivell 3, podrà preguntar-se si la regla que redacte compleix els principis de les ètiques aplicades i per tant és pertinent incloure-la en el Codi deontològic.

- **Beneficència:** les persones que apli-quen l'ètica professional procuren fer el bé.
- **No maleficència:** quan no és possible fer el bé, hem d'implicar-nos a no fer el mal.
- **Respecte a l'autonomia:** tota persona ha d'actuar de manera autònoma, sent responsable d'ella mateixa i sense permetre la tutela o sotmetre's a l'autoritat d'altres persones sense un motiu justificat. L'autonomia implica fer el bé comptant amb la resta de les persones implicades.
- **Rigor:** d'exigència global, que abasta la totalitat de la persona i de les relacions socials.
- **Justícia:** distribuir de manera equitativa, amb igual dret per a totes les persones i amb imparcialitat.
- **Transparència:** evitar qualsevol privi-legi donant veu a totes les persones i mostrant de manera clara i sense dificultats el sentit de les eleccions realitzades, amb justícia, sense infringir el principi de confidencialitat.

El nivell 2

de l'article 7 al 13

Pretén fer explícits els **principis generals** que tenen tots els **codis deontològics**. Les regles d'un codi deontològic han de regular la manera de complir amb la *legalitat*, la *professionalitat*, la *confidencialitat*, la *fidelitat a responsabilitats concretes*, la *bona fe*, *evitar conflictes d'interessos* i el *respecte* cap a totes les persones implicades en el procés de disseny. D'aquesta manera, el nivell 2 també actua com a eina de validació de les regles del nivell 3.

- **Legalitat:** tot codi ètic té per marc la legalitat, però sempre pot anar més enllà d'ella, garantint drets encara no emparats per la llei. Treballar per a empreses que comercialitzen drogues legals no està prohibit per llei, però qui dissenya pot optar, amb criteris ètics, per no oferir els seus serveis a aquestes empreses.
- **Professionalitat:** fa referència tant als subjectes del codi ètic com al tracte a l'usuari. El criteri de professionalitat es regeix universalment pels principis de beneficència i de no maleficència.
- **Confidencialitat:** són confidencials les dades que afecten tercers o que puguin danyar l'honor i la reputació, i en disseny, aquelles que afecten la propietat intel·lectual i la industrial. Se situen fora del principi de confidencialitat les exigències de la llei.
- **Fidelitat a responsabilitats concretes:** reafirma la professionalitat en referència al propi lloc en l'empresa.
- **Bona fe:** implica franquesa i honestetat.
- **Evitar conflictes d'interessos:** com els nepotismes, els tractes de favor, la confrontació entre els interessos de l'empresa i els dels consumidors, dels usuaris, del país, etcètera.
- **Respecte:** tot el codi està al servei de les persones consumidores i usuàries, considerades com a agents socials.

El nivell 3

de l'article 14 al 52

És una guia de comportament moral creada a partir de la compilació en processos participatius de l'experiència professional de diferents persones i la transformació d'aquesta experiència en regles que pre-tenen promoure les bones pràctiques i evitar les males pràctiques en disseny.

Amb aquesta estructura de 3 nivells, que van dels principis generals de les ètiques aplicades a les regles concretes de la pràctica professional del disseny, es pretén crear una eina per a entendre com es formulen les regles del codi sense necessitat de ser experts en ètica aplicada.

Qualsevol professional del disseny que s'enfronte a un dilema o conflicte d'interessos que no estiga contemplat en les regles del nivell 3 (de l'article 14 al 52) podrà prendre decisions ètiques durant la praxi professional secundant-se en els **principis generals del Codi deontològic del disseny** (nivell 2: de l'article 7 al 13), o en els **principis generals de l'ètica aplicada al disseny** (nivell 1: de l'article 1 al 6).

D'aquesta manera, contemplem tant la complexitat del món professional com la simplicitat de les regles ètiques.

5

Codi deontològic del disseny READ

Article 1

Les persones associades a READ procuraran fer el bé en els àmbits íntim/ personal, professional/laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/ social.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 2

Les persones associades a READ evitaran fer cap mal en els àmbits íntim/ personal, professional/laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/ social, sempre que no puguin fer el bé.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 3

Les persones associades a READ actuaran des de l'autonomia professional, que consta de la llibertat de prendre decisions dins dels límits de la legislació vigent, del respecte als drets prioritaris, del compliment de contractes socials i de la praxi dels principis ètics universals.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 4

Les persones associades a READ seran rigoroses en l'exercici de la seua professió, promovent la qualitat, l'exigència, la tenacitat, l'esforç, la cerca de l'òptim i la voluntat de millora.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 5

Les persones associades a READ seran justes durant tot el procés projectual, inclòs tot el cicle de vida dels seus dissenys, atesa la imparcialitat, l'equitat, l'equilibri i la proporcionalitat entre persones i en l'ús dels recursos limitats.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 6

Les persones associades a READ seran transparents i promouran la transparència en totes les actuacions que realitzen en els àmbits

íntim/personal, professional/ laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/social, per a fer comprensible el seu treball, els seus processos i mètodes, així com per a evitar privilegis, conflictes o tensions i garantir el dret a la llibertat d'expressió.

Principi general de l'ètica aplicada al disseny.

Article 7

Les persones associades a READ actuaran conforme a la legalitat, respectant els drets humans bàsics i els principis ètics universals.

Principi general dels codis deontològics.

Article 8

Les persones associades a READ actuaran conforme a la professionalitat, exercint la seua activitat amb rigor, capacitat, esforç, coneixements, altes competències, autonomia i servei públic; fent el bé i evitant el mal als qui tinguen algun tipus d'implicació en el procés de disseny.

Principi general dels codis deontològics.

Article 9

Les persones associades a READ mantindran la confidencialitat de tota la informació i dades adquirides durant el seu treball que puguin danyar la reputació, l'honor, afectar la propietat intel·lectual/industrial o suposar un desavantatge respecte a altres implicats en la professió. El principi de confidencialitat deixarà d'estar vigent quan així ho requerisca o vinga imposat per una resolució judicial.

Principi general dels codis deontològics.

Article 10

Les persones associades a READ actuaran amb fidelitat a les seues responsabilitats professionals concretes en referència al lloc de treball que ocupen o a les funcions que es desenvolupen en l'empresa.

Principi general dels codis deontològics.

Article 11

Les persones associades a READ actuaran conforme a la bona fe, pensant en les altres persones a l'hora de projectar i produir, des de la veracitat, la transparència, les bones intencions i l'honestedat.

Principi general dels codis deontològics.

Article 12

Les persones associades a READ evitaran conflictes d'interessos, impedit qualsevol nepotisme o tracte de favor i evitant la confrontació entre els interessos d'una persona o empresa i els interessos d'altres persones implicades o professionals.

Principi general dels codis deontològics.

Article 13

Les persones associades a READ actuaran amb respecte, vetlant per l'autonomia i el reconeixement del valor integral de totes les persones, institucions i dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), posant especial èmfasi en la protecció social i mediambiental.

Principi general dels codis deontològics.

Article 14

Les persones associades a READ observaran els drets humans i per tant no actuaran de manera que promoguen la discriminació de cap persona per raça, orígens ètnics, religió, condició social, identitat de gènere o qualsevol altra raó enunciada en la Declaració Universal de Drets Humans.

Principis als quals atén la regla: respecte, bona fe, evitar conflictes d'interessos.

Article 15

Les persones associades a READ compliran i respectaran les lleis recollides en els tractats internacionals, la legislació de la Unió Europea, la Constitució, les lleis orgàniques i ordinàries, els decrets

legislatius i els decrets llei, els reglaments de l'Estat i de les comunitats autònomes o del lloc en el qual treballen.

Principis als quals atén la regla: legalitat.

Article 16

Les persones associades a READ defensaran amb la seua activitat professional l'estatus, l'honor, la dignitat i la integritat del disseny observant les bones pràctiques professionals, els principis ètics, les necessitats de les persones, els objectius de la professió i dels projectes en curs, les regles, les normes, els reglaments, les recomanacions, les decisions, els dictàmens, els convenis laborals, els principis o les directives de READ, de les associacions de les quals formen part o d'altres institucions relacionades amb el projecte en curs.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 17

Les persones associades a READ informaran l'associació de les males pràctiques realitzades per qualsevol implicat en el procés projectual que entren en conflicte amb les lleis o els principis generals de les ètiques aplicades i dels codis deontològics.

Principis als quals atén la regla: legalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, evitar conflictes d'interessos.

Article 18

Les persones associades a READ tenen la responsabilitat de proposar solucions i camins alternatius a les males pràctiques generades per les persones implicades en el procés de disseny, i de col·laborar, al costat d'aquestes persones, en la seua aplicació efectiva.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes.

Article 19

Les persones associades a READ procuraran adquirir coneixements i competència professional reconeguts per la comunitat educativa

i/o professional a través de la investigació, la formació continuada i l'experiència laboral i facilitaran l'adquisició de coneixements de les persones al seu càrrec

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes.

Article 20

Les persones associades a READ demostraran els seus coneixements i experiència amb documents reconeguts per la comunitat educativa i/o professional quan així siga requerit per persones implicades o derive d'una exigència legal.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat.

Article 21

Les persones associades a READ compliran amb les obligacions tributàries, financeres i comptables amb totes les persones, institucions públiques o privades implicades en la seua pràctica professional (associacions, col·legis oficials, treballadors/as, proveïdors, administracions públiques, governs).

Principis als quals atén la regla: legalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, professionalitat.

Article 22

Les persones associades a READ realitzaran els encàrrecs en relació recíproca i col·laborativa amb el client dins dels límits del deure professional i la legislació del país i la comunitat autònoma, per damunt dels interessos personals.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 23

Les persones associades a READ compartiran amb el client la responsabilitat per la transmissió o comunicació dels missatges del producte, sistema o servei dissenyats. Si durant l'evolució del projecte les persones associades a READ no comparteixen els valors

amb el client, podran abandonar el projecte de mutu acord.

Al mateix temps, el/la dissenyador/a pot executar el projecte del client i desvincular-se de la publicació del seu nom com a autor/a.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, respecte.

Article 24

Les persones associades a READ actuaran prioritant l'òptima conservació de l'ecosistema i el medi ambient, amb ple respecte als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 25

Les persones associades a READ promouran les diferents filosofies del disseny, els nous àmbits d'actuació del disseny i les metodologies que prioritzen la cooperació entre persones per a l'òptima conservació de l'ecosistema i el medi ambient. Particularment, filosofies com el disseny sostenible i les seues variants (emocionalment durable, *slow design*, estètica sostenible, *cradle to cradle*, disseny de desenvolupament local sostenible), el disseny centrat en l'usuari, el disseny obert (*open design*), el disseny universal, el disseny pluriversal, el disseny de transició, el disseny per a la innovació social, el disseny inclusiu per a tots o el codisseny.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 26

Les persones associades a READ observaran el «triple balanç» i promouran els impactes socials, mediambientals i econòmics positius en els àmbits íntim/ personal, professional/laboral, organitzatiu/ associatiu i cívic/social.

Principis als quals atén la regla: bona fe, respecte.

Article 27

Les persones associades a READ no perpetuaran els estereotips religiosos, polítics, racials, de classe, de país, d'identitat de gènere, sexuals i físics en els àmbits íntim/personal, professional/laboral, organitzatiu/associatiu i cívic/social.

Principis als quals atén la regla: bona fe, respecte.

Article 28

Les persones associades a READ fomentaran elevats estàndards de qualitat pràctica, estètica, simbòlica i ètica en les fases de projecte, producció, venda i consum o ús.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, respecte.

Article 29

Les persones associades a READ ajudaran i educaran a estudiants, nous i noves graduats i graduades i nous professionals en l'entrada en la vida laboral, desenvolupant al màxim possible les seues capacitats i habilitats.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, respecte.

Article 30

Les persones associades a READ actuaran en interès del/la client i/o usuari/a dins dels límits del deure professional i la legislació del país i la comunitat autònoma, per damunt dels interessos personals, sempre que no vagen en contra de l'interès general.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 31

Les persones associades a READ no treballaran simultàniament per a clients o realitzaran encàrrecs que entren en competència directa entre si sense haver obtingut prèviament el consentiment informat del client, exceptuant els casos en els quals no es generen mals a cap dels dos clients implicats.

Principis als quals atén la regla: bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 32

Les persones associades a READ no transferiran encàrrecs sencers a altres dissenyadors/es sense el consentiment informat del client.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, confidencialitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 33

Les persones associades a READ supervisaran les tasques confiades al personal auxiliar i/o persones col·laboradores perquè respecten les bones pràctiques professionals durant tot el procés projectual.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 34

Les persones associades a READ mantindran la confidencialitat de tota la informació de què disposen sobre els seus clients o encàrrecs (intencions, mètodes de producció, organització empresarial, etc.), excepte quan tinguin un requeriment judicial i/o disposen del consentiment del client. Si el/la dissenyador/a percep que el client vol cometre o ha comés una il·legalitat, solament podrà trencar la regla de confidencialitat davant personal autoritzat legalment (polícies, inspectors, advocats, fiscals i jutges).

Principis als quals atén la regla: legalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, respecte.

Article 35

Les persones associades a READ es responsabilitzaran del compliment per part del seu equip de treball de la norma de confidencialitat.

Principis als quals atén la regla: legalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, respecte.

Article 36

Les persones associades a READ respectaran i faran respectar els drets d'els/les col·legues i de tots/es els/les implicats/des en el procés projectual per a evitar que es cometen injustícies.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 37

Les persones associades a READ observaran la missió, funcions i els valors ètics del disseny durant tot el procés: projecte, producció, venda o implementació, consum, ús o utilització.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 38

Les persones associades a READ buscaran encàrrecs i treballs de manera honesta, digna, veraç i transparent, basant-se en els seus mèrits professionals, el seu rigor, la seua laboriositat, les seues capacitats, la seua eficiència, les seues competències, la seua disponibilitat i capacitat de realitzar una bona proposta projectual, sense incórrer en competència deslleial amb altres/as companys/as de gremi a través de guerres de preus o altres males pràctiques professionals.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 39

Les persones associades a READ aconsellaran als seus clients que no incórreguen en males pràctiques professionals.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, confidencialitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 40

Les persones associades a READ rebutjaran un encàrrec, en qualsevol fase del projecte, si es veuen forçades per algun/a d'els/les implicats/des a complir amb exigències addicionals abusives, il·legals, immorals, no retribuïdes o injustes.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos.

Article 41

Les persones associades a READ respectaran i faran respectar els drets d'autor/a (propietat intel·lectual i propietat industrial) i tenen el deure de no plagiar, conscientment, ni sota instruccions de tercers, les idees, projectes o obres d'altres companys/es.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, respecte.

Article 42

Les persones associades a READ reclamaran o renunciaran a l'autoria d'un projecte individual o col·lectiu en funció del grau de participació que hagen tingut i del grau de respecte d'originalitat a la seua proposta professional inicial.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, respecte.

Article 43

Les persones associades a READ seran justes en la crítica als treballs d'els/les companys/es, usant coneixements i arguments tècnics i racionals, sense denigrar ni menysprear el treball o la reputació dels implicats en el procés projectual.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, respecte.

Article 44

Les persones associades a READ presentaran, prèviament i per escrit, les condicions contractuals. Condicions que hauran d'incorporar la descripció detallada del projecte, l'estimació de costos

o bases sobre les quals estan calculats els honoraris, els termes i condicions de realització o producció, el mètode de pagament de l'encàrrec, les condicions d'ús, els drets de reproducció, la cessió o propietat de l'encàrrec, els costos dels canvis no previstos i el corresponent cronograma.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, respecte.

Article 45

Les persones associades a READ realitzaran els seus serveis professionals a canvi d'honoraris. Només podran reduir o eliminar honoraris a organitzacions benèfiques o sense ànim de lucre, sempre que aquesta reducció no supose un perjudici per a la professió i/o forme part d'una donació de serveis a aquesta entitat.

Principis als quals atén la regla: professionalitat, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 46

Les persones associades a READ mantindran l'autonomia i la independència respecte a proveïdors, agents, empreses, parents i tot grup d'interés implicat o relacionat amb la professió.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, fidelitat a responsabilitats concretes, bona fe, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 47

Les persones associades a READ no acceptaran comissions o pagaments de qualsevol altre tipus pel simple fet de recomanar a una persona per a un treball o cedir un encàrrec.

Principis als quals atén la regla: respecte, evitar conflictes d'interessos, bona fe.

Article 48

Les persones associades a READ no participaran en cap concurs les bases del qual no respecten els valors del present codi deontològic.

Principis als quals atén la regla: legalitat, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 49

Les persones associades a READ informaran i esperaran l'aprovació del client si el/la dissenyador/a vol concursar o publicar els resultats del treball encarregat pel client, encara que els drets d'autoria permeten la seua utilització sense la necessitat de fer-ho.

Principis als quals atén la regla: respecte, bona fe, confidencialitat.

Article 50

Les persones associades a READ no treballaran o col·laboraran amb un membre sancionat per READ o les associacions membre si aquest es nega a rectificar una mala pràctica en el projecte en curs o en els següents.

Principis als quals atén la regla: legalitat, professionalitat, evitar conflictes d'interessos, respecte.

Article 51

Les associacions de READ advertiran o sancionaran a qualsevol persona que viole les regles del Codi deontològic de manera reincident.

Principis als quals atén la regla: legalitat, fidelitat a responsabilitats concretes.

Article 52

Les persones que tinguen càrrecs directius en READ no s'aprofitaran d'aquests càrrecs, així com tampoc del prestigi de les associacions que pertanyen a READ, en benefici propi.

Principis als quals atén la regla: legalitat, bona fe.

Disposicions finals

Primera. El Codi deontològic de READ és susceptible de ser **modificat** en virtut dels canvis i de les transformacions que experimente la societat espanyola i també en funció de l'evolució de la missió, els objectius, els valors i les funcions de la professió. La junta directiva de READ, o un comitè d'ètica constituït per READ, ha de vetlar perquè el codi siga **actualitzat**, quan siga pertinent, perquè continue sent una eina pedagògica útil i eficient per a totes les persones implicades.

Segona. La junta directiva de READ, o un comitè d'ètica constituït per READ, ha de vetlar per la **difusió** del codi deontològic entre totes les associacions de READ, així com entre totes les persones implicades en el procés de disseny. READ és responsable de l'aplicació, el seguiment i el compliment d'aquest codi deontològic.

Tercera. La junta directiva de READ, o un comitè d'ètica constituït per READ, ha de desenvolupar una **funció de difusió pedagògica** dins de la societat del contingut d'aquest codi deontològic.

Quarta. Aquest codi deontològic **entrarà en vigor** des de l'endemà a la seua aprovació en Assemblea READ.

Persones col·laboradores en diferents fases de realització del Codi deontològic:

El Codi deontològic de READ ha sigut redactat pel professor Antoni Mañach-Moreno (ESDi-URL/ ULL) en un procés col·laboratiu amb diferents professionals relacionats amb el disseny. Donem les gràcies pel seu temps, els seus consells, la seua experiència i aportacions a tots ells.

Dr. Ramón Alcobarro (UdG)
Jesús Ángel Alonso (DIS/READ)
Ricardo Antón (EIDE/READ)
Santiago Blanc (Di_MAD/READ)
Pedro Boj (DIP/READ)
Xavi Calvo (ADCV/READ)
José Antonio Campoy Espinosa (DIP/READ)
Dr. Bernardo Antonio Candela Sanjuan (ULL)
Cristina Cavaller Serrano
Cristina Cavaller Agustín (La Exprimidora)
Myriam Cea (DI_MAD)
Mario Contessotto Avilés
Kike Correcher (ADCV/READ)
Isabel Cutillas Fernández
Abel de Benito (ADP)
Francisco del Campo (AGA/READ)
Dr. Jesús del Hoyo Arjona (UB)
Sonia de la Iglesia García (DIP/READ)
Juanjo Díaz López (DIP/READ)
Mari Carmen Estevan (ADCV/READ)
Rodolfo Fernández
Vicente Gallega García (ADCV/READ)
Irene García Reyes (DAG/READ)
Eva García Robles (La Exprimidora)
Xosé García (DAG/READ)
David Gopar (di-Ca/READ)
Dra. Chari Hernández Borges (ULL)
Dr. Carlos Jiménez (ULL/di-Ca/READ)
Teresa Jular Pérez-Alfaro (DIP/READ)
Xabier Llordés (EIDE/READ)

Carlos G. Martín (AAD-READ)
Carlos Martín
Francisco Martínez Almagro (DIP/READ)
José Pablo Monreal Castellanos (DIP/READ)
Esther Muñoz
Carolina Muñoz Guillamón (DIP/READ)
Ginés Muñoz Pérez (DIP/READ)
María Navarro (ADCV/READ)
Dra. Raquel Pelta (UB)
Uqui Permui (DAG/READ)
Paz Quintero López
Ana María Rodríguez Camacho (di-Ca/READ)
Dra. Begoña Román Maestre (UB)
Dra. Mar Rosàs Tosas (Càtedra Ethos-URL)
Diego Rozada (AGA/READ)
Carlos Sánchez Fernández (ADCV/READ)
Sergio Sánchez Rodríguez (di-Ca/READ)
Victoria Simkute
Brigitte Sauvage (EIDE/READ)
Dr. Josep Maria Terricabras (UdG)
Dr. Francesc Torralba (Càtedra Ethos-URL)
Dr. David Vallespín (UB)
Stephanie Wurm
Esteban Zamora (AAD/READ).

Correcció ortotipogràfica i d'estil:
Charo Cardenal de la Nuez

Disseny i maquetació:
Silvia González (DlEX/READ)

© READ. Red Española de Asociaciones de Diseño
© De los autores de la obra
© 2022, de la presente edición en castellano, catalán,
euskera, gallego y valenciano para todo el mundo.

READ, Red Española de Asociaciones de Diseño
Joan Verdeguer, 16
46024 València
www.designread.es

ISBN: 978-84-09-42204-3

Printed in Spain - Impreso en España

Este código ha sido realizado a partir del análisis de 24 códigos deontológicos de asociaciones de todo el mundo, del estudio de códigos de otros ámbitos profesionales, de la lectura de bibliografía sobre la ética aplicada y de procesos participativos con las personas asociadas o relacionadas con READ.

Aquest codi ha sigut realitzat a partir de l'anàlisi de 24 codis deontològics d'asso-ciacions de tot el món, de l'estudi de codis d'altres àmbits professionals, de la lectura de bibliografia sobre l'ètica aplicada i de processos participatius amb persones associades o relacionades amb READ.

Kode hau egiteko, hauek hartu dira oinarri: mundu osoko elkarteen 24 kode deontologikoren azterketa, beste eremu profesional batzuetako kodeen azterketa, aplikatutako etikari buruzko bibliografiaren irakurketa eta READeko kide diren edo harekin lotura duten pertsonekin egindako partaidetza prozesuen irakurketa.

Este código foi realizado a partir da análise de 24 códigos deontolóxicos de asociacións de todo o mundo, do estudo de códigos doutros ámbitos profesionais, da lectura de bibliografía sobre a ética aplicada e de procesos participativos coas persoas asociadas ou relacionadas con READ.

Aquest codi ha sigut realitzat a partir de l'anàlisi de 24 codis deontològics d'asso-ciacions de tot el món, de l'estudi de codis d'altres àmbits professionals, de la lectura de bibliografia sobre l'ètica aplicada i de processos participatius amb les persones associades o relacionades amb READ.